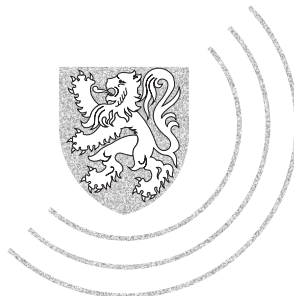

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 2001-2002

25 oktober 2001

BELEIDSBRIEF

Binnenlandse Aangelegenheden en Stedenbeleid

Beleidsprioriteiten 2001-2002

ingediend door de heer Paul Van Grembergen,
Vlaams minister van Binnenlandse Aangelegenheden, Ambtenarenzaken en Buitenlands Beleid

Met deze beleidsbrief worden de basisopties van het regeerprogramma en de beleidsnota Mobiliteit en Openbare Werken 2000-2004 verder uitgewerkt. De beleidsbrief is de weergave van de visie van de functioneel bevoegde minister en vormt de basis van een debat in het Vlaams Parlement. In voorkomend geval zullen de uitvoeringsmaatregelen ter goedkeuring aan de Vlaamse regering of het Vlaamse Parlement worden voorgelegd.

INHOUD

	Blz.
1. Overzicht van de uitvoering van de begroting tijdens het lopende begrotingsjaar (2001) ...	4
2. Beleidsinvulling begrotingsjaar 2002	7
3. Realisaties en uitdagingen Binnenlandse Aangelegenheden	8
Inleiding	8
Deel I : realisaties Binnenlandse Aangelegenheden	9
Deel II : uitdagingen Binnenlandse Aangelegenheden	18
4. Realisaties en Uitdagingen Stedenbeleid	25
Inleiding	25
Deel I : realisaties Stedenbeleid	26
Deel II : uitdagingen Stedenbeleid	31
Moties en resoluties, aangenomen door het Vlaams Parlement – legislatuur 1999-2004	36

1. Overzicht van de uitvoering van de begroting tijdens het lopende begrotingsjaar

Met een aandeel van 1.565.921.086 euro (63.169,10 miljoen BEF) vormt de begroting Binnenlandse Aangelegenheden één van de belangrijkste pakketten in de begroting van de Vlaamse Gemeenschap.

De organisatieafdeling Binnenlandse Aangelegenheden bevat twee programma's:

Programma 53.1 – Lokale en regionale besturen

Programma 53.2 – Stedenbeleid en Sociaal Impulsfonds

De dotaties aan de verschillende fondsen (Gemeentefonds, Investeringsfonds, Provinciefonds en Sociaal Impulsfonds) vormen daarbij het overgrote deel van het totale budget van Binnenlandse Aangelegenheden. Zij nemen 98,8 % van het totale programma in beslag. Deze fondsen zijn decretaal vastgelegd en worden jaarlijks volledig aangewend.

Overzicht uitvoering begroting 2001 (stand oktober 2001):

Programma 53.1 Lokale en regionale besturen

op duizend euro			
2001	Krediet	Tot vastl. 2001	Tot. ord. 2001
NGK	1.368.832	1.271.721	1.240.294
GVK	5.999	2.803	
GOK	5.367		2.672
VRK	0	0	0
MACHT	128.468		

A. Lokale financiën

op duizend euro		
Basisallocatie	Benaming	Krediet
43.04	Vlaams Gemeentefonds	1.159.241
43.05	Vlaams Provinciefonds	70.352
99.11	Vastleggingsmachtiging Investeringsfonds	128.468
21.02	Rentelasten trekkingsrechten IF	793
63.01	Betaling geprefinancierde trekkingsrechten	136.837

Deze kredieten worden gebruikt voor:

- de vastlegging en uitbetaling Vlaams Gemeente- en Provinciefonds en Investeringsfonds
- betaling rentelasten trekkingsrechten Investeringsfonds

B. Vorming van mandatarissen en ambtenaren

		op duizend euro
Basisallocatie	Benaming	Krediet
33.02	Subsidies voor de vorming en managementsopleiding van lokale mandatarissen en topambtenaren	384
43.03	Subsidies voor initiatieven inzake vorming lokale ambtenaren	372

Deze kredieten worden gebruikt voor:

- subsidies voor vorming en managementsopleiding lokale mandatarissen en topambtenaren via het op te richten Vormingscentrum
- subsidies voor initiatieven inzake vorming lokale ambtenaren provinciale bestuursscholen en vormingsinstituten

C. Kredieten algemeen beleid

		op duizend euro
Basisallocatie	Benaming	Krediet
12.01	Werkingsuitgaven m.i.v. buitenlandse contacten	188
12.03	Aanvullende werkingsuitgaven voor communicatie en samenwerking	112
12.20	Studiekosten betreffende lokale en regionale besturen	483 GVK/459 GOK
33.01	Subsidies voor participaties in projecten en ondersteuning van initiatieven ter verbetering binnenlands bestuur	384

Deze kredieten worden gebruikt voor:

- de dagelijkse werking van de administratie Binnenlandse Aangelegenheden
- publicaties (bv. BinnenBand, Proeve van Vlaams Gemeentedecreet)
- buitenlandse contacten
- ondersteuning Hoge Raad voor Binnenlands Bestuur
- studieopdrachten
- subsidies initiatieven binnenlands bestuur (bv. VVSG-trefdag)

D. Specifieke subsidiëring van werken

		op duizend euro
Basisallocatie	Benaming	Krediet
51.03	Subsidies aan intercommunale verenigingen voor de bouw van openbare crematoria	1.054 GVK/307 GOK
63.02	Subsidies aan de lokale besturen en kerkfabrieken en andere rechtspersonen	3.778 GVK/3.758 GOK
63.09	Subsidies aan de met openbare gelijkgestelde personen die voor de verenigingen van vrijzinnigen onroerende goederen beheren	461 GVK/397 GOK

Deze kredieten worden gebruikt voor:

- subsidies bouw openbare crematoria
- subsidies werken niet-beschermd patrimonium erkende erediensten
- subsidies bouwen, verbouwen, uitbreiden ontmoetingscentra voor verenigingen van vrijzinnigen

Programma 53.2 Stedenbeleid en Sociaal Impulsfonds

op duizend euro			
2001	Krediet	Tot. vastl. 2001	Tot. ord. 2001
NGK	598	265	108
GVK	191.213	185.042	
GOK	191.051		170.073
VRK	0	0	0
MACHT	0	0	0

A. Het Sociaal Impulsfonds

op duizend euro		
Basisallocatie	Benaming	Krediet
43.11	Subsidies in het kader van het Sociaal Impulsfonds	190.593 GVK
		190.593 GOK

B. Kredieten algemeen beleid

op duizend euro		
Basisallocatie	Benaming	Krediet
12.02	Werkingskosten	124
12.03	Studiekosten en onderzoeksopdrachten in het kader van het stedenbeleid en het Sociaal Impulsfonds	620 GVK/421 GOK
12.04	Communicatie	248
43.03	Subsidies voor originele en innoverende stedelijke projecten inbegrepen "Vitale Stad"	226

Deze kredieten worden gebruikt voor:

- algemene werkingskosten stedenbeleid en Sociaal Impulsfonds
- studiekosten
- mediacampagnes
- prijs Vitale Stad

2. Beleidsinvulling begrotingsjaar 2002

Hierbij kan verwezen worden naar de memories van toelichting van de programma's 53.1 en 53.2 bij de begroting 2002.

Overzicht begroting 2002:

Programma 53.1 Lokale en regionale besturen

op duizend euro

	1998	1999	2000	2001	2002
NGK	1.293.130	1.312.872	1.340.537	1.368.832	1.439.055
GVK	5.129	5.065	5.809	5.999	5.698
GOK	4.973	4.733	5.149	5.367	4.598
VRK	0	0	0	0	
MACH	122.306	125.313	125.422	128.468	131.525

Programma 53.2 Stedenbeleid en Sociaal Impulsfonds

op duizend euro

	1998	1999	2000	2001	2002
NGK	0	0	1.061	598	1.602
GVK	159.366	184.156	188.774	191.213	192.510
GOK	127.467	186.659	194.770	191.051	190.093
VRK	5.454	5.454	0		
MACH					

3. Realisaties en uitdagingen Binnenlandse Aangelegenheden

Inleiding

Na de verkiezingen van oktober 2000 werden de nieuw verkozen bestuursorganen van de gemeenten, OCMW's en provincies geïnstalleerd en zetten zij de bakens uit voor een periode van zes jaar. Het is de opdracht van de centrale overheid om de best mogelijke voorwaarden tot stand te brengen waarin de lokale bestuurskwaliteit maximaal tot ontwikkeling kan komen.

Het basisinstrument daarvoor ligt in de wetgeving. Zij bepaalt de juridische omstandigheden om de lokale overheden in staat te stellen efficiënt, democratisch en burgergericht te besturen. Na de goedkeuring van het Lambermontakkoord is Vlaanderen, door de bijzondere wet van 13 juli 2001, bevoegd geworden om zelf de organieke regels voor de inrichting van gemeenten en provincies vast te leggen. Het is een uitdaging deze basiselementen om te zetten in moderne wetgeving. Hierbij aansluitend moet het kerntakendebat een betere aflijning brengen van de bevoegdheden en de taken van de bestuursniveaus in Vlaanderen.

Een deel van het juridisch instrumentarium van de lokale besturen werd het voorbije werkjaar reeds grondig vernieuwd. Na grondige beraadslaging in de commissie hechte het Vlaams parlement zijn goedkeuring aan het decreet op de intergemeentelijke samenwerking. De lokale overheden zullen kunnen beschikken over een ruime waaier van mogelijkheden om met een versterkte inbreng van de gemeenteraden samenwerkingsverbanden op te zetten. Dit decreet betekent een belangrijke stap in de lokale democratie. Het komende werkjaar zullen grote inspanningen nodig zijn op het vlak van informatie en begeleiding bij het in toepassing brengen van de nieuwe regelgeving.

Bestuurskrachtige overheden moeten ook in de mogelijkheid zijn om voldoende financiële middelen te verwerven voor hun beleid. Op 24 juli 2001 heeft de Vlaamse regering principieel beslist tot een ingrijpende hervorming van het Vlaams Gemeentefonds. Na advisering door de Hoge Raad voor Binnenlands Bestuur, de Sociaal-Economische Raad voor Vlaanderen en tot slot vanzelfsprekend de Raad van State zal het Vlaamse Parlement zich erover uitspreken. De Vlaamse regering heeft deze hervorming aangegrepen om meteen een duidelijke stap te zetten naar vereenvoudiging van de regelgeving via een heroriëntering van de financiële ondersteuning van het lokale investeringsbeleid en het waarborggedeelte van het Sociaal Impulsfonds.

Een nieuwe verdeling van het Gemeentefonds is op zichzelf onvoldoende om de gemeenten in staat te stellen een afdoend antwoord te geven op de financiële uitdagingen waar zij voor staan. In haar begroting voor 2002 levert de Vlaamse regering belangrijke bijkomende inspanningen voor de gemeenten. Het Gemeentefonds groeit aan met liefst 7,5% in vergelijking met het in de oorspronkelijke begroting uitgetrokken bedrag. Het nieuwe ontwerp van decreet op het Gemeentefonds legt ook de basis om de toekomstige jaarlijkse aangroei van het Gemeentefonds in overeenstemming te brengen met de evolutie van de welvaart in Vlaanderen.

Tot slot blijft de ontwikkeling van de steden een fundamenteel aandachtspunt voor de Vlaamse regering. Het voorbije werkjaar werd via een ruime informatieronde bij de steden zelf en het uittekenen van een samenhangend actieprogramma de basis gelegd voor de richting van het Vlaamse stedenbeleid in een meerjarig perspectief. Op korte termijn zullen nieuwe instrumenten worden ingezet. Een ontwerp van decreet om stadsvernieuwing te promoten wordt eerstdaags aan het Vlaams parlement ter bespreking voorgelegd. In samenhang met de hervorming van het Gemeentefonds en in uitvoering van het regeerakkoord zal het plus-gedeelte van het Sociaal Impulsfonds geheroriënteerd worden naar een versterkt stedenbeleid.

DEEL I: Realisaties Binnenlandse Aangelegenheden

De beleidsnota's Binnenlandse Aangelegenheden en Stedenbeleid trokken de krijtlijnen inzake de wijze waarop de Vlaamse regering vorm wenst te geven aan haar beleid inzake de bestuurlijke vernieuwing, de verbetering van de kwaliteit van het lokaal bestuur en de versterking van de bestuurskracht van gemeenten, OCMW's, intergemeentelijke verenigingen en provincies. De Vlaamse regering heeft reeds belangrijke beleidsopties gerealiseerd.

1. Een zichtbare vernieuwing voor de burger tot stand brengen

1.1. Een toegankelijke administratie en informatie

1.1.1 Uitbouw geïntegreerd loket

De gemeenten moeten meer en meer uitgroeien tot een laagdrempelig aanspreekpunt van de Vlaming in het contact met zijn overheid. Dit moet samen gaan met een grondige hertekening van de wijze van ontsluiten van informatie van de verschillende overheidsniveaus en vervolgens van een geïntegreerde behandeling van de vragen van de burger. Het proces naar een volwaardig e-government is een werk van jaren.

Sinds 26 juli 2001 kan iedereen de nieuwe Vlaamse portaalsite, met de ontsluiting van de Vlaamse Infolijn voor het grote publiek, raadplegen. De portal is een stap naar een meer klantgerichte dienstverlening van de overheid en administratieve vereenvoudiging. Verbindingen voor de integratie van de gemeentelijke informatie zijn voorzien.

1.1.2 Een betere informatieverstrekking voor de burger

Mijn administratie Binnenlandse Aangelegenheden heeft zich verder ontwikkeld als aanspreekpunt inzake het lokaal bestuur. Zij stelt via het internet ruime informatie ter beschikking van het publiek. Naar aanleiding van de vorming van de nieuwe bestuursploegen na de verkiezingen van oktober 2000 ontwikkelde zij een nieuwe databank met de samenstelling van de gemeenteraden en de colleges van burgemeester en schepenen. Ook basisinformatie voor de burger om contact te nemen met zijn bestuur is beschikbaar. Daarnaast bevat het internet een gamma van onder meer juridische en financiële gegevens in verband met de lokale overheden. Met 50.000 raadplegingen op jaarbasis is de webstek 'Binnenland' een van de frequentst geraadpleegde van de Vlaamse Gemeenschap.

De administratie nam op 22 april ook deel aan de Vlaanderendag. Naar aanleiding daarvan ontwikkelde zij een informatiebrochure waarin de positie van Vlaanderen en de lokale besturen en de werking van de eigen diensten beknopt werden toegelicht.

Het trimestrieel informatieblad 'BinnenBand' is aan zijn zesde jaargang. De oplage bedraagt 5300 exemplaren en wordt verspreid bij de lokale besturen, bibliotheken en deskundigen inzake het lokale werkveld. BinnenBand wil zorgen voor informatie en duiding bij het binnenlands beleid en wil zo een band leggen tussen Vlaanderen, de gemeenten, OCMW's, intergemeentelijke verenigingen en provincies.

De administratie organiseert en participeert ook in toenemende mate aan seminars en ontmoetingen met lokale bestuurders en ambtenaren. Ik verwijs bijvoorbeeld naar het colloquium over de Proeve van Vlaams Gemeentedecreet van 23 mei 2001 te Leuven of de trefdag van de VVSG op 9 mei 2001 te Gent. Op deze bijeenkomst organiseerde de administratie een informatiemarkt waarop de verschillende administraties van de Vlaamse Gemeenschap hun dienstverlening naar de lokale besturen beter bekend konden maken.

In uitvoering van het pact met de lokale besturen is een netwerk tot stand gebracht van informaticambtenaren van de gemeenten, provincies en lokale overheid. Via de elektronische nieuwsbrief “Dito” wisselen zij informatie uit zodat die snel ter beschikking van de burger kan komen. In samenwerking met de Vlaamse informaticambtenaar heeft mijn administratie Binnenlandse Aangelegenheden ook gerichte vormingscycli voor lokale informaticambtenaren georganiseerd.

1.1.3. Een betere openbaarheid van bestuur voor de burger

De burger moet zich zo goed mogelijk kunnen informeren over zijn lokaal bestuur. De grondwettelijk gewaarborgde openbaarheid van bestuur moet maximaal tot zijn recht komen. Overeenkomstig het Vlaams regeerakkoord heeft het decreet van 17 juli 2000 voor de burger een zo uniform mogelijke beroepsprocedure ingesteld met betrekking tot beslissingen van gemeenten, OCMW's, intercommunales en provincies. Dit decreet wordt correct toegepast en biedt voor de burger ruime waarborgen inzake zijn recht tot inzage in de bestuursdocumenten van de lokale overheden.

1.1.4. Inspraak/overleg en betrokkenheid van de burger bij het bestuur

Openbaarheid is slechts een eerste stap naar grotere betrokkenheid. Een juridisch kader dat aandacht geeft aan de verschillende vormen van inspraak en participatie moet ontwikkeld worden in de organieke decreten. De ‘Proeve van Gemeentedecreet’ heeft denksporen ontwikkeld die daarvoor zeker een goede inspiratiebron zullen zijn.

1.1.5. Een kwaliteitsvol management van vragen en klachten

Vragen, klachten of gemotiveerde bezwaren zijn kansen om de werking en de aangeboden dienstverlening telkens opnieuw te evalueren en zo nodig te verbeteren. Elk bestuur moet daarom zelf een aangepast onderzoek organiseren van de ontvangen klachten.

Wie zich tot de overheid richt met vragen om informatie of toelichting, maar ook eventueel met klachten, moet er kunnen van uitgaan dat de overheid die correct, deskundig en binnen een redelijke termijn onderzoekt en behandelt. Wanneer burgers of raadsleden zich tot de toezichthoudende overheid richten, moet het lokaal bestuur op een constructieve wijze meewerken aan het onderzoek. De omzendbrief van 10 november 1999 heeft hiervoor een procedure uitgewerkt, die mijn administratie correct toepast. .

Basisregels voor het klachtenmanagement moeten vanzelfsprekend ook ingepast worden in de te ontwerpen organieke regelgeving.

1.1.6. De gouverneurs als herkenbare Vlaamse aanspreekpunten voor burger en bestuur

De gouverneurs spelen een belangrijke rol in de relatie tussen de Vlaamse overheid en de lokale besturen. Zij zijn de commissarissen van de Vlaamse regeringen bekleeden een plaats dicht bij de gemeenten en OCMW's. Zij hebben daardoor veel voeling met de eerste lijn. Daarnaast zijn zij erg herkenbare aanspreekpunten voor de lokale besturen en burgers.

De Vlaamse regering wil nauw samenwerken met de gouverneurs. Daarom ontmoet zij de vijf Vlaamse gouverneurs regelmatig in het zogenaamde college van gouverneurs. Deze contacten blijken waardevol om het Vlaamse beleid af te stemmen. De gouverneurs oefenen daarnaast ook belangrijke bevoegdheden uit in het kader van het administratief toezicht.

Op 15 juni 2001 heeft de Vlaamse regering de werking van het college van gouverneurs in de organisatie van de Vlaamse overheid ingebed. Tegelijkertijd werden de afdelingen van het ministerie van de Vlaamse Gemeenschap die de gouverneurs ondersteunen in hun bevoegdheden die zij uitoefenen voor de Vlaamse regering, volwaardig ingeschakeld in mijn administratie Binnenlandse Aangelegenheden. De vroegere “provinciale gouvernementen” kregen een nieuwe benaming: “Afdelingen Binnenlandse Aangelegenheden”.

Deze beslissingen zijn ook voor de gemeenten belangrijk: de hoofddoelstelling van deze integratie is een grotere eenheid van het beleid in Vlaanderen tot stand te brengen en ertoe te komen dat, ongeacht de provincie waarin de lokale besturen gelegen zijn, gelijke toestanden ook een gelijke behandeling krijgen. Hiermee wil de Vlaamse regering tegemoet komen aan een belangrijke bekommernis van de gemeenten en de OCMW's.

Deze re-styling is ook belangrijk voor de provincies. Handelingen die de gouverneur stelt, bij voorbeeld bij het onderzoek van klachten of bij de uitoefening van het toezicht, vallen onder de politieke verantwoordelijkheid van de Vlaamse regering en niet van de provincie.

1.1.7. Ontmoetingen met de burgemeesters

De gemeenten zijn het eerste en directe contact van de burger met de overheid. Daarom wil ik bij het uittekenen van het Vlaamse beleid inzake de lokale besturen een versterkte dialoog opbouwen. Naar aanleiding van de installatie van de nieuwe gemeenteraden heb ik daarom dit voorjaar samen met de gouverneurs en de bestendige deputaties een ontmoeting georganiseerd met de nieuw benoemde burgemeesters. Doelbewust heb ik de gemeentesecretarissen bij dit initiatief betrokken. Goed beleid ontstaat inderdaad door een samenwerking tussen politieke mandatarissen en ambtenaren. Ik bewaar een bijzonder goede herinnering aan deze ontmoetingen die erg leerrijk waren. Ik heb de vraag genoteerd van vele burgemeesters naar een herhaling van het initiatief, ook met ministers bevoegd voor de inhoudelijke beleidsdomeinen.

1.2. *Vereenvoudiging en afstemming van de regelgeving*

1.2.1. Situering

Vereenvoudiging en doorzichtigheid van wetgeving en het onderling afstemmen van regels en procedures zijn belangrijke aandachtspunten uit het Vlaamse regeerakkoord. Vanzelfsprekend zal de Vlaamse overheid bij het ontwerpen van het Vlaams gemeente- en provinciedecreet moeten zorgen voor een sterke vereenvoudiging van de interne procedures die de werking van gemeenten en provincies beheersen. Binnen de grenzen waarvoor Vlaanderen reeds verantwoordelijk is moet bijzondere aandacht gaan naar een beperking van de regels die op de lokale besturen van toepassing zijn.

1.2.2. Het gewone en het specifieke administratief toezicht

Tijdens vorige regeerperiodes werd het gewone bestuurlijke toezicht op de gemeenten en provincies reeds ingrijpend vereenvoudigd en versoepeld: slechts een beperkt aantal besluiten met een belangrijke weerslag op de financiën wordt nog aan een systematisch onderzoek onderworpen en de termijnen waarbinnen de toezichthoudende overheid haar beslissing moet nemen werden ingekort.

In tegenstelling tot het vereenvoudigde gewone toezicht blijft het specifieke toezicht, dat uitgeoefend wordt op basis van regelgeving in de verschillende beleidsdomeinen, onoverzichtelijk en complex. Op basis van een inventaris van de verschillende procedures zal ik een samenhangend voorstel formuleren tot onderlinge afstemming en vereenvoudiging.

1.2.3. Afstemming van regelgeving tussen gemeenten, OCMW's en provincies

Regelgeving en toelichtende omzendbrieven inzake de verschillende lokale besturen zijn sinds enkele jaren reeds op mekaar afgestemd en waar mogelijk ook gemeenschappelijk. Ter zake verwijs ik bijvoorbeeld naar het decreet dat de beroepsprocedure regelt inzake de openbaarheid van bestuur, de gemeenschappelijke richtlijnen voor het opmaken van begrotingen, de coördinatie van omzendbrieven op de lokale fiscaliteit en de motivering van de bestuurshandelingen.

1.2.4. Afstemming financiële organisatie van gemeenten en OCMW's

Toch blijft het verschil in regelgeving tussen vooral de gemeenten en de OCMW's en het gebrek aan onderlinge afstemming een belangrijk knelpunt voor een efficiënt en doorzichtig lokaal bestuur. Voor een belangrijk deel is dat een gevolg van het feit dat de organieke bevoegdheden verspreid lagen tussen de federale en de Vlaamse overheid. De overdracht van bevoegdheden naar de gewesten in uitvoering van het Lambermontakkoord is daarom van bijzonder grote betekenis.

In voorbereiding op het Vlaams gemeentedecreet werkt een werkgroep onder leiding van prof. Jan UMANS van het LUC aan een voorstel om voor gemeenten en OCMW's een gemeenschappelijk financieel stelsel en boekhoudingsregels vast te stellen. Ontvangers en secretarissen van beide lokale besturen werken mee aan deze opdracht, die beëindigd moet worden tegen eind 2001, zodat met de resultaten rekening gehouden kan worden bij het ontwerpen van een Vlaams Gemeentedecreet.

1.2.5. Overzichtelijke Vlaamse subsidiemogelijkheden voor de lokale besturen

Ook de procedures voor het bekomen van toelagen in de verschillende beleidssectoren zijn te complex en verschillend. Deze subsidiemogelijkheden werden geïnventariseerd, waaruit aandachtspunten naar voren kwamen zoals onduidelijkheid over de beoogde doelstellingen, overdreven verplichtingen, een tekort aan afstemming met de lokale bestuursperiode, ontbreken van een beroepsprocedure,...

In opdracht van mijn administratie heeft prof. Geert BOUCKAERT van de KU Leuven een eerste voorstel van kader ontworpen waarbinnen de verschillende subsidiestromen beter op elkaar afgestemd kunnen worden. Een werkgroep onderzoekt op welke wijze dit voorstel in een decretaal kader kan omgezet worden.

2. De kwaliteit van het plaatselijk bestuur verhogen en zijn bestuurskracht versterken

2.1. *Samenhangende Vlaamse decreten op de lokale overheden, de provincies en de intergemeentelijke samenwerking*

2.1.1. Uitvoering communautaire akkoorden

Het Vlaamse regeerakkoord stelde de overdracht van de gemeente- en provinciewet naar de gewesten als een prioritaire doelstelling en als noodzakelijke voorwaarde voor de organisatie van een kwaliteitsvol en efficiënt lokaal bestuur. Daarmee sloot de Vlaamse regering aan op de uitdrukkelijke stelling van het Vlaams Parlement.

Het Lambermontakkoord betekent daarom een mijlpaal in de institutionele hervormingen. In uitvoering daarvan is intussen de bijzondere wet van 13 juli 2001 aangenomen waardoor Vlaanderen bevoegd wordt om vanaf 1 januari 2002 de binnenlandse bestuurlijke organisatie te regelen, zij het met enkele beperkingen inzake de randgemeenten en Voeren die opgenomen zijn in de zogenaamde pacificatiewet. Met de bijzondere wet van 13 juli 2001 werden ook aanverwante wetgevingen overgedragen, zoals de gemeente- en provinciekieswet, de wet inzake de agglomeraties en federaties van gemeenten, de wetgeving inzake de kerkfabrieken, de wet inzake de oprichtingsvoorwaarden van binnengemeentelijke territoriale organen.

Het geheel van deze overdracht maakt het mogelijk een samenhangende organisatie van het binnenlands bestuur te ontwerpen.

2.1.2. Proeve van Vlaams Gemeentedecreet

Vlaanderen heeft de regionalisering van de basiswetgeving ernstig voorbereid. Ruim twee jaar geleden startte een onderzoeksteam van de KU Leuven onder leiding van de professoren Rudolf MAES en Marc BOES een onderzoeksproject voor het opmaken van een ‘Proeve van Vlaams Gemeentedecreet’.

De “Proeve” werd officieel voorgesteld op een colloquium dat mijn administratie Binnenlandse Aangelegenheden op 23 mei 2001 te Leuven organiseerde in samenwerking met de KU Leuven. Het boekwerk werd verspreid naar alle Vlaamse parlementsleden, de lokale besturen en bibliotheken. Deze “Proeve” werd voorbereid in overleg met een stuurgroep waaraan het kabinet van de minister-president, mijn kabinet en administratie, de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten en de Vlaamse Federatie van Gemeentesecretarissen deelnamen als reflectieteam. De keuzes die uiteindelijk in de “Proeve” gemaakt werden, zijn nochtans de uitsluitende verantwoordelijkheid van het onderzoeksteam van de KU Leuven. Mede dank zij deze studie is Vlaanderen klaar om op een volwassen wijze de grondslagen te leggen van bestuurskrachtige en moderne gemeenten.

2.1.3. De Vlaamse Rand en Voeren

De randgemeenten en Voeren behoren onlosmakelijk tot het Vlaamse gewest. De Vlaamse overheid ziet nauw toe op de correcte toepassing van de wetten op het gebruik van de taal in bestuurszaken. De faciliteiten, toegekend aan Franstalige inwoners, zijn uitdrukkelijk in de wet bepaald. Zij houden geen veralgemeende tweetaligheid in. De omzendbrief BA-97/22 van 16 december 1997 van mijn voorganger Leo PEETERS betreffende het taalgebruik, blijft onverkort van toepassing. Bij de uitoefening van het administratief toezicht kijkt de Vlaamse regering nauwlettend toe op de correcte naleving van de taalwetgeving.

Na de verkiezingen van 8 oktober 2000 is in de gemeente Voeren een nieuwe bestuursploeg aangetreden. Zij heeft een historische achterstand in te halen in haar relatie tot de Vlaamse gemeenschap. Samen met mijn administratie wil ik het bestuur daarbij begeleiden en ondersteunen.

In opdracht van de Raad van Europa bracht mevrouw Lili NABHOLZ-HAIDEGGER een bezoek aan België om een onderzoek in te stellen naar de positie van de Franstaligen in de rand rond Brussel. Aan de oorsprong van dit bezoek lag de petitie die op 22 december 2000 door 37 Franstalige burgemeesters, schepenen, provincieraadsleden, gemeenteraadsleden en OCMW-raadsleden werd ingediend bij de parlementaire vergadering van de Raad van Europa.

Mijn administratie Binnenlandse Aangelegenheden nam het initiatief om samen met de administraties Buitenlands Beleid en Kanselarij het standpunt van de Vlaamse regering voor te bereiden als antwoord op die petitie. De Vlaamse regering hechtte op 24 juli 2001 haar goedkeuring aan dat standpunt, dat werd megedeeld aan mevrouw HAIDEGGER.

Tijdens een ontmoeting met mevrouw Lili NABHOLZ-HAIDEGGER hebben de minister-president en ikzelf toelichting gegeven over het constitutioneel functioneren van België. Het kaderverdrag inzake de nationale minderheden doet geen afbreuk aan de grondwettelijke bepalingen, garanties of beginselen en evenmin aan de wet- en decreetgevende normen die op dit ogenblik het taalgebruik regelen. De Interministeriële Conferentie Buitenlands Beleid zal het begrip “nationale minderheid” moeten definiëren. De minister-president van de Vlaamse regering en ikzelf hebben duidelijk aangegeven dat er in Vlaanderen geen minderheden zijn in de zin van het kaderverdrag.

2.1.4. Een nieuw decreet van 6 juli 2001 inzake de intergemeentelijke samenwerking

Na lange voorbereiding en grondige besprekingen heeft het Vlaamse parlement het decreet op de intergemeentelijke samenwerking definitief goedgekeurd. Dit decreet brengt een grondige hertekening tot stand van de samenwerking tussen de gemeenten in Vlaanderen.

Het decreet vervangt in het Vlaams gewest de wet van 22 december 1986 betreffende de intercommunales. De voornaamste kenmerken zijn de grotere diversiteit aan samenwerkingsformules en de verhoogde betrokkenheid van de gemeenten bij het beleid van de verenigingen waarbij zij zijn aangesloten. In plaats van de huidige, unieke formule van de intercommunale, krijgen de gemeenten een waaier van mogelijkheden aangeboden, gaande van de eenvoudige overeenkomst zonder rechtspersoonlijkheid in de vorm van een interlokale vereniging, over de projectvereniging met rechtspersoonlijkheid, bedoeld voor kleinschalige projecten, tot de zwaardere samenwerkingsvormen, de dienstverlenende en de opdrachthoudende vereniging, respectievelijk zonder en met beheersoverdracht, en uiteraard beide met rechtspersoonlijkheid. De keuzemogelijkheid voor de gemeenten moet hen niet alleen inspireren tot samenwerking op maat, maar hen er ook toe aanzetten komaf te maken met het vaak oneigenlijk gebruik van de vzw-rechtsvorm, die doorgaans ontsnapt aan enig toezicht, ook vanwege de gemeenteraad zelf.

De herwaardering van de gemeenteraad loopt trouwens als een rode draad door het nieuwe decreet. De Vlaamse regering koestert de verwachting dat de ruime informatiedoorstroming en de inspraak van de gemeenteraad bij belangrijke intercommunale beslissingen, zal leiden tot een grotere transparantie en een beleidsafstemming die de samenwerkingsformule terecht het karakter zullen geven van een vorm van verlengd lokaal bestuur.

Dezelfde gedachtengang ligt ten grondslag aan de principiële keuze voor de zuivere samenwerkingsformule, dat wil zeggen zonder deelneming van privaatrechtelijke personen, en voor een terugdringen van de provinciale deelneming tot ten hoogste 20 % van het kapitaal. Verenigingen van gemeenten behoren immers tot het lokale bestuursniveau en het is niet meer dan logisch dat het beleid er in de eerste plaats in handen is van de gemeenten zelf.

Vanzelfsprekend is er oog voor de bestaande toestanden die gegroeid zijn uit de vroegere wetgeving en die niet zo maar kunnen omgebogen worden. Juridische en financiële argumenten pleiten voor een geleidelijke afbouw van deze structuren en het decreet voorziet in overgangperiodes die een pijnloze omschakeling helpen verwezenlijken. Voor alle nieuwe samenwerkingsformules geldt het decreet onmiddellijk op het ogenblik van de inwerkingtreding, dit wil zeggen de tiende dag na de publicatie in het Belgische Staatsblad.

2.2. Opbouwen doelmatige bestuurlijke organisatie

2.2.1. Het kerntakendebat

Met het kerntakendebat wil de Vlaamse regering samen met de provincies, de gemeenten en OCMW's een grondige discussie voeren over een betere taakverdeling tussen de democratisch verkozen bestuursniveaus in Vlaanderen. Het beoogde resultaat is het binnenlands bestuur zo optimaal mogelijk te organiseren met het belang van de burger voor ogen. De overheid moet toegankelijker worden en dat betekent dat de taakverdeling doorzichtiger en scherper afgelijnd wordt. Het kerntakendebat kan daarom niet los gezien worden van een kritische reflectie op het eigen optreden.

Op 9 februari 2001 stelde de Vlaamse regering een aantal krachtlijnen vast voor het voeren van het kerntakendebat. Bij de taakverdeling staat het beginsel van de subsidiariteit centraal. De Vlaamse regering besliste tevens dat de verschillende Vlaamse ministers de vastgestelde principes concreet zullen vertalen naar de beleidssectoren onder de politieke coördinatie van de Vlaamse regering. De Vlaamse overheid, de provincies en de gemeenten onderzoeken momenteel hun taken en bevoegdheden ter voorbereiding van het overleg dat vanaf het najaar 2001 zal opstarten.

2.2.2. Reorganisatie van de Vlaamse overheid – Beter Bestuurlijk Beleid

Met haar project “Beter Bestuurlijk Beleid” beoogt de Vlaamse regering een grondige reorganisatie van de Vlaamse overheidsadministratie. Zij stelt hierbij de principes als het primaat van de politiek en responsabilisering van het bestuurlijk management voorop. Tegelijkertijd wordt de indeling van de administraties en Vlaamse Openbare Instellingen in de op te richten Vlaamse ministeries hertekend.

De Vlaamse regering besliste de administratie Binnenlandse Aangelegenheden onder te brengen bij het toekomstige Vlaamse ministerie van Bestuurszaken. Dit nieuw Vlaams ministerie zal bevoegd worden voor de bestuurlijke organisatie van alle Vlaamse overheden: het huidige ministerie van de Vlaamse Gemeenschap, de Vlaamse Openbare instellingen, de provincies, de gemeenten, de OCMW's en de intergemeentelijke samenwerkingsverbanden. Deze belangrijke beslissing biedt de gelegenheid om de lokale besturen beter in te passen in de Vlaamse bestuurlijke organisatie en de samenwerking tussen de Vlaamse overheid en de lokale besturen uit te bouwen.

Daarnaast besliste de Vlaamse regering het kerntakendebat te integreren in de reorganisatie van de Vlaamse overheid in het kader van haar project “Beter Bestuurlijk Beleid”. Er is een onlosmakelijk verband tussen een ordentelijke Vlaamse bestuursopbouw, rekening houdend met de subsidiariteit, en de reorganisatie van de Vlaamse administratie.

2.2.3. De Hoge Raad voor Binnenlands Bestuur

De Hoge Raad voor Binnenlands Bestuur werd opgericht op 22 november 1999. Hij is nu volledig operationeel en publiceerde zijn eerste jaarverslag op 14 april 2001. Zijn belangrijkste documenten betroffen een screening van de beleidsnota's van de Vlaamse regering en adviezen over de zogenaamde STEM-nota, de ontwerp-decreten op de intergemeentelijke samenwerking en inzake de hervorming van het Gemeentefonds. Onderzoeken zijn opgestart met betrekking tot het kerntakendebat en inzake de bestuurlijke verhouding tussen gemeente en OCMW. De Hoge Raad besliste om voor deze beide onderzoeken een beroep te doen op externe deskundigen. Deze opdrachten zullen afgerond worden in het najaar van 2002.

Alle documenten van de Hoge Raad zijn beschikbaar op de webstek van de administratie Binnenlandse Aangelegenheden.

2.3. *Versterken van de lokale democratie en de bestuurskracht*

2.3.1. Werken aan de kwaliteit van het bestuurlijk management – oprichting van een Vormingscentrum

In de aanloop naar de gemeenteraadsverkiezingen van 8 oktober 2000 organiseerde mijn administratie, in samenwerking met de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten en met de federaties van gemeentesecretarissen en -ontvangers, op vijftien plaatsen in Vlaanderen en Brussel een reeks vormingssessies voor kandidaat-raadsleden en burgers. Na de verkiezingen werd het initiatief herhaald voor de verkozen mandatarissen.

Het grote succes toont de noodzaak aan om vormingsinspanningen structureel te verankeren in de werking van de Vlaamse overheid. Op 29 juni 2001 gaf de Vlaamse regering haar principiële goedkeuring aan de voorwaarden en de regels inzake de ondersteuning van vormingsinitiatieven. Het vormingscentrum voor de lokale besturen zal in het najaar 2001 starten.

2.3.2. De lokale financiën

De jongste maanden is er grote bezorgdheid geuit over de evolutie van de gemeentelijke financiën. Onder meer een studie van de bank Dexia heeft aanzienlijke tekorten voorspeld op de gemeentelijke begrotingen. In de commissie van het Vlaamse parlement is deze situatie regelmatig besproken.

Samen met de hele Vlaamse regering poog ik gepast in te spelen op deze ontwikkelingen. Toch is elk lokaal bestuur in de eerste plaats zelf verantwoordelijk voor het behoud van gezonde financiën en voor het tijdig nemen van de nodige maatregelen. Het evenwicht van de begrotingen en de erbij horende meerjarenplanningen is een door de wet bepaalde verplichting, waarvan ik als toezichhoudend minister niet zal afwijken. Ontsporing van de financiën leidt tot ontsporing van het hele bestuursapparaat. Ik zal ter zake geen laksheid aanvaarden, noch van kleine gemeenten, noch van grote steden. Waar nodig heb ik op een krachtdadige wijze mijn verantwoordelijkheid genomen en ik zal dat ook in de toekomst blijven doen.

Vanzelfsprekend heeft de Vlaamse overheid wel tot opdracht om de nodige voorwaarden tot stand te brengen om de lokale besturen in staat te stellen gezonde financiën te handhaven. Bij het opmaken van de Vlaamse begroting voor 2002 geeft de Vlaamse regering een krachtige injectie aan de gemeentefinanciën via een structurele verhoging van de dotatie van het Gemeentefonds. Het bedrag van 24.789.000 euro (1 miljard frank) dat werd overgeheveld van het provinciefonds naar de gemeenten, werd definitief bij het Gemeentefonds gevoegd. Dat fonds wordt in 2002 daarnaast, bovenop de bij decreet bepaalde groei, verder verhoogd met 27.268.287 euro (1,1 miljard frank). Het Gemeentefonds groeit daardoor in 2002 aan met 7,5 % ten opzichte van het bedrag dat in de oorspronkelijke begroting voor 2001 werd ingeschreven..

Vlak voor het reces heeft de Vlaamse regering haar principiële goedkeuring gehecht aan een hervorming van het huidige Gemeentefonds. De hervorming berust op twee pijlers. Enerzijds wordt het basisbedrag fors opgetrokken door een samenbundeling van middelen en een jaarlijkse evolutie die ervoor moet zorgen dat het Gemeentefonds welvaartvast wordt gemaakt. Anderzijds worden de criteria voor de verdeling over de verschillende gemeenten grondig herzien.

Dit ontwerp van decreet zou van kracht moeten worden vanaf 2003. Ter gelegenheid van mijn ontmoetingsavonden met de Vlaamse burgemeesters heb ik de gelegenheid gehad de grote principes van de voorgenomen hervorming toe te lichten en te duiden. Intussen hebben de Sociaal-Economische Raad voor Vlaanderen en de Hoge Raad voor Binnenlands Bestuur advies uitgebracht over dit ontwerp. De behandeling van dit belangrijke ontwerp zal voor het Vlaamse parlement ongetwijfeld één van de belangrijkste agendapunten voor het komende werkjaar zijn.

2.3.3. Lokale effectrapportering

De gemeenten krijgen steeds belangrijkere taken en bevoegdheden en worden meer dan ooit ingeschakeld in het beleid van de overheid. Dat is principieel goed: het bestuur komt daardoor dichterbij de burger. Toch blijkt dat de centrale overheid, zowel op het federale als op het Vlaamse niveau, niet altijd voldoende afweegt welke gevolgen sommige beslissingen hebben voor het lokale beleid.

Bij omzendbrief van 18 mei 2001, gericht aan de Vlaamse administratieve diensten, heeft de Vlaamse regering een methodiek vastgelegd waardoor de gevolgen van beslissingen voor andere bestuursniveaus in de toekomst systematisch worden ingeschat. De verschillende ministers die voorstellen ter beslissing aan de Vlaamse regering voorleggen moeten telkens een berekening uitvoeren van de gevolgen op het vlak van het personeel, de werkingsuitgaven of de investeringen van de gemeenten. Dit is een verplicht onderdeel in alle beleidsvoorstellen. De Inspectie van Financiën heeft de opdracht gekregen om, naast de weerslag op de eigen Vlaamse begroting, in de toekomst ook het effect van beleidsmaatregelen op de financiën van de lokale besturen te toetsen. De uitgewerkte methodiek scherpt de verantwoordelijkheid aan van de eigen diensten binnen de Vlaamse overheid.

2.3.4. De invoering van de euro bij de lokale besturen

De invoering van de euro zal ook bij de lokale besturen niet onopgemerkt voorbijgaan. Mijn administratie nam verschillende initiatieven om de gemeenten en OCMW's hierin te ondersteunen. Specifieke richtlijnen met betrekking tot het opstellen van begrotingen en rekeningen werden aan de lokale besturen meegedeeld. Ze ontvingen hierbij ook de naar de euro omgerekende salarisschalen voor hun ambtenaren. Drie vierden van de gemeenten en OCMW's verstrekken eurominikits aan hun personeelsleden.

Begin juli 2001 hield mijn administratie een tweede enquête bij de lokale besturen. Uit de antwoorden blijkt dat een niet onbelangrijk aantal besturen de omschakeling naar de euro vrij laat heeft aangevat of zal aanvatten. De resultaten van de enquête werden via diverse kanalen kenbaar gemaakt om de lokale besturen nogmaals aan te sporen maximale inspanningen te leveren voor een vlotte overgang naar de euro.

De decreten betreffende het Gemeentefonds, het Provinciefonds, het Investeringsfonds en het Sociaal Impulsfonds werden aan de euro aangepast.

Ter begeleiding van de invoering van de euro namen de provinciale bestuursscholen cursussen op in hun vormingspakket 2001 voor de vorming van lokale ambtenaren. Deze cursussen startten in het voorjaar 2001. De belangstelling voor deze opleiding was dermate groot dat ze tot einde 2001 zal voortgezet worden.

2.3.5. Een verbeterd personeelsbeleid: sectorale akkoorden met betrokkenheid van werkgevers en werknemers

Naast de financiën is het personeelsbeleid het belangrijkste werkinstrument van de gemeenten. Het is een voortdurende uitdaging om goed personeel te kunnen aantrekken, te behouden en te kunnen stimuleren tot steeds beter werken.

Veel sterker dan ooit in het verleden is de huidige werknemer flexibel en mobiel. Wij stellen vast dat hij vaker van job verandert, zowel binnen de eigen organisatie als naar andere organisaties. Daarnaast moeten wij voortdurend zorgen voor het op peil houden van de kwaliteit van het personeel. Goed personeel heeft ook een aanzienlijke kostprijs. De helft van de gemeentebegrotingen gaat naar de personeelsuitgaven.

De Vlaamse regering is ervan overtuigd dat over het lokale personeelsbeleid niet ernstig beslist kan worden zonder hierbij de lokale besturen rechtstreeks te betrekken. Dit is niet geregeld in de federale wetgeving. Daarom heeft de Vlaamse regering een samenwerkingsakkoord gesloten om de vertegenwoordigers van de lokale werkgevers, met name in de eerste plaats de VVSG en de VVP, rechtstreeks en volwaardig te betrekken bij de besprekingen met de vakbonden in het kader van het zogenaamde onderhandelingscomité C.

Dit is geen vrijblijvende oefening: de gemeenten en provincies moeten beseffen dat volwaardig deelnemen aan onderhandelingen met de vertegenwoordigers van het personeel ook tot bindende afspraken leidt. De Vlaamse regering wil de gemeenten erkennen als volwaardige gesprekspartners. Zij krijgen volop het recht en de mogelijkheid om eigen voorstellen naar voren te brengen in de onderhandelingen, maar het moet duidelijk zijn dat de gemeenten ook hun volle verantwoordelijkheid moeten nemen voor de resultaten van het overleg.

De onderhandelingen over het sectoraal akkoord 99-01 werden voor het eerst gevoerd met toepassing van het samenwerkingsakkoord. Voor de implementatie van de afspraken betekent dit dat de werkgeversorganisaties zich ertoe verbinden al het mogelijke te doen om hun leden ertoe aan te zetten de sectorale akkoorden toe te passen; de vakorganisaties verbinden zich ertoe op lokaal en regionaal vlak geen voorstellen te steunen die afwijken van de sectorale akkoorden. De Vlaamse regering engageert zich om in het kader van het administratief toezicht toe te zien op de correcte toepassing van de afgesloten akkoorden. De toepassing van het samenwerkingsakkoord betekent een belangrijke vernieuwing in het sociaal overleg.

Ten slotte heb ik de lokale besturen erop gewezen dat zij als werkgever een belangrijke voorbeeldfunctie te vervullen hebben inzake de integratie van allochtonen in onze samenleving. De lokale besturen kunnen allochtonen werven voor contractuele functies op voorwaarde dat ze geen betrekking hebben op functies die verband houden met het openbaar gezag of de bescherming van de algemene belangen van de staat of van andere openbare besturen en er niet wordt afgeweken van de taalwetgeving. De meeste besturen hadden, in navolging van de statutaire regeling, de contractuele betrekkingen alleen toegankelijk gesteld voor EU-lidstaten. De lokale besturen moeten de reglementen over de rechtspositie van het contractueel personeel in overeenstemming brengen met dit beleidsstandpunt van de Vlaamse regering.

2.3.6. Jobpunt Vlaanderen operationeel

Jobpunt Vlaanderen werd eind 2000-begin 2001 volledig operationeel. Bij de oprichting van het Vlaams Selectiecentrum waren enkele lokale besturen betrokken, zoals de steden Gent, Antwerpen en Leuven. Eén jaar later ziet de vennootschap er heel anders uit. Een behoorlijk aantal lokale besturen sloten zich aan en maakten reeds gebruik van de diensten van Jobpunt Vlaanderen voor de selectie van hun personeel. Een dertigtal gemeenten en OCMW's zijn reeds vennoot.

Jobpunt Vlaanderen biedt zowel professionele begeleiding bij de organisatie van vergelijkende examens als bij selectieproeven voor contractuele werving of loopbaanbegeleiding. Zowel bij de opmaak van advertenties voor de rekrutering van het personeel als bij het eigenlijke proces bieden zij een kwalitatieve begeleiding waardoor ook de steden en gemeenten op een objectieve manier de meest geschikte mensen kunnen aantrekken. Via de eigen website, kranten, de WIS-computer en andere kanalen worden de lokale besturen als een aantrekkelijke werkgever aangeprezen.

DEEL II: Uitdagingen Binnenlandse Aangelegenheden

Tijdens het vorige parlementaire jaar werden een aantal belangrijke voorwaarden gerealiseerd om een grondige verbetering van de kwaliteit van het lokale bestuur in Vlaanderen op gang te brengen. De Vlaamse regering en het Vlaamse parlement staan nu voor de uitdaging de verschillende basiselementen om te zetten in samenhangend beleid dat nieuwe impulsen geeft aan een krachtig en modern bestuur.

1. Een zichtbare vernieuwing voor de burger tot stand brengen

1.1. Een toegankelijke administratie en informatie

De Vlaamse regering heeft in het verleden gepoogd een aantal stimuli aan te reiken om de betrokkenheid van de burger bij het bestuur te vergroten en hem maximale toegang te verschaffen tot de overheidsinformatie. De hefboomen waarover zij beschikte waren echter beperkt. In het Vlaams gemeente- en provinciedecreet moet daarom veel aandacht gaan naar de relatie tussen de burger en zijn overheid. Instrumenten voor een actieve en passieve openbaarheid, gaande van informatie, inspraak en overleg tot daadwerkelijke participatie via volksraadplegingen en referenda moeten op hun waarde worden geëvalueerd en samengebracht in een evenwichtig kader.

Ook de moderne communicatietechnologie biedt op termijn perspectieven om de burger directer bij het lokaal bestuur te betrekken. Samen met mijn collega's in de Vlaamse regering wil ik mij actief inzetten voor de ontwikkeling van het e-government. De lokale besturen spelen daarin een belangrijke rol. Alle overheden moeten samenwerken om niet alleen informatie aan te bieden via het net, maar om daarnaast ook werkelijk met de bevolking in interactie te treden. De Vlaamse overheid wil daarbij werken rond concrete, burgergerichte thema's. Zij betreft de lokale besturen bij de concrete uitwerking.

Ik wil samen met de Vlaamse regering en het Vlaams parlement de invoering van volksraadplegingen op het niveau van de Vlaamse deelstaat onderzoeken. Daarmee wil ik uitvoering geven aan het Vlaams regeerakkoord van 13 juli 1999 waarin de deelstatelijke volksraadpleging naar voren werd geschoven als een instrument voor een nieuw bestuurlijk beleid: *'In afwachting van de invoering van het bindend referendum en het volksdecreet wordt het consultatief referendum ingevoerd om de burgers nauwer bij het beleid te betrekken. De Vlaamse regering verbindt er zich alvast toe de uitslag van deze referenda te respecteren.'*

Ik heb hiervoor een studieopdracht gegeven en zal de resultaten aan het Vlaamse Parlement ter bespreking voorleggen.

1.2. Vereenvoudiging en afstemming regelgeving

1.2.1. Opheffing van het Investeringsfonds en heroriëntering van het Sociaal Impulsfonds via de herziening van het Gemeentefonds

Ik zal met de commissie van het Vlaamse parlement zo snel mogelijk de bespreking aanvatten inzake een grondige herziening van het Vlaamse Gemeentefonds. Vanzelfsprekend wil ik daarmee in de eerste plaats de autonomie van de lokale besturen versterken, hun bestuurskracht vergroten en een antwoord geven op de belangrijke nieuwe financiële uitdagen waarmee de gemeenten worden geconfronteerd.

Tegelijkertijd wil ik echter ook op een ingrijpende wijze de regelgeving en de procedures voor de gemeenten vereenvoudigen door de middelen waarover de Vlaamse overheid beschikt voor de algemene financiering van de lokale besturen zoveel mogelijk te bundelen. In concreto heeft de Vlaamse regering ervoor geopteerd om het Investeringsfonds en het waarborggedeelte van het Sociaal Impulsfonds in het Vlaams Gemeentefonds te integreren

Het waarborggedeelte van het Sociaal Impulsfonds is stilaan in het regulier beleid van de gemeenten en de OCMW's verankerd geraakt. Door een integratie in het Gemeentefonds kunnen de lokale besturen in volle vrijheid beslissen over het gebruik van deze middelen. De Vlaamse regering heeft er ook voor gekozen het bedrag van het Investeringsfonds in het Gemeentefonds te storten. De gemeenten zullen autonoom kunnen beslissen over het gebruik van de middelen voor hun lopende begroting ofwel voor investeringen. De gemeenten zullen zonder enige bijkomende procedure kunnen beschikken over deze middelen.

Ten opzichte van de regeling inzake het Investeringsfonds en het Sociaal Impulsfonds betekent dit een fundamentele vereenvoudiging die aansluit op het Vlaamse regeerakkoord. Vooral voor het Sociaal Impulsfonds is de omvang van de procedures voor het bekomen van de middelen groot in verhouding tot het waarborggedeelte. Maar ook voor het Investeringsfonds is de toekenning en uitkering van de trekkingsrechten onderworpen aan een welomschreven procedure die in de toekomst kan wegvallen.

1.2.2. Verdere vereenvoudiging van de procedures inzake het administratief toezicht

De lokale overheden zijn autonome democratische besturen die tegenover de bevolking die hen heeft verkozen verantwoordelijk zijn voor hun beslissingen. Zij maken deel uit van Vlaanderen, de federale staat en de Europese Unie. Als zij hun bevoegdheden uitoefenen moeten zij de wet naleven en de algemene beginselen van behoorlijk bestuur in acht nemen. Hun beslissingen mogen ook niet strijdig zijn met de belangen van de ruimere gemeenschap of met onderling gesloten akkoorden.

Bij de organisatie en de uitoefening van het toezicht wil ik erover waken dat de lokale besturen kwalitatief kunnen functioneren met een maximale eigen beleidsruimte. Toch moet de centrale overheid op een effectieve wijze kunnen optreden waar dat nodig blijkt. De basishouding die ik hierbij hanteer vertrekt van de bekommernis dat gelijke toestanden in heel Vlaanderen ook een gelijke behandeling moeten krijgen. Dat is ook een terechte vraag van de lokale besturen zelf. De nodige structuren zijn daarvoor in het leven geroepen: het regelmatig overleg in het college van Vlaamse gouverneurs en de integratie van de afdelingen die hen ondersteunen (vroegere provinciale gouvernementen) in mijn administratie Binnenlandse Aangelegenheden.

Op het vlak van de procedures is er inzake het gewone bestuurlijk toezicht in mijn beleidsdomein een eenvoudige regelgeving tot stand gebracht: korte en niet-verlengbare termijnen, maximale beperking van de papierstroom, snelle rechtszekerheid over de genomen beslissingen.

Toch wil ik op korte termijn nog enkele nieuwe wijzigingen aanbrengen.

In de eerste plaats is het nodig om het decreet inzake het toezicht op de gemeenten aan te passen aan de juridische realiteit die het gevolg is van de wet tot organisatie van een geïntegreerde politie. Deze wet structureert de politiediensten op twee niveaus. Ten gevolge van deze reorganisatie loopt het specifieke toezicht, uit te oefenen door de federale regering, samen met het gewone toezicht op de besluiten genomen in eengemeentezones en meergemeentezones. Zeker wat de besluitvorming in meergemeentezones betreft, is het decreet inzake het toezicht op de gemeenten niet aangepast aan de nieuwe organisatiestructuur. Ik heb bij omzendbrief van 7 september 2001 de huidige situatie inzake de toezichtprocedures op de politiebesluiten toegelicht. Daarin heb ik de voorgenomen wijziging van het decreet reeds aangekondigd.

In tweede orde zal ik aan de Vlaamse regering voorstellen om een aantal verdere verfijningen door te voeren in de toezichtprocedures. Ik ben het eens met het voorstel van een aantal parlementsleden om ook voor de provincies het algemeen toezicht op hun begroting van toepassing te maken. Dit is nu al van toepassing op de gemeenten.

Tot slot wil ik ook de goedkeuringsprocedures die van toepassing zijn op de formaties van het personeel opheffen en vervangen door het eenvoudige algemene toezicht. Deze beperking van het toezicht is mogelijk nu de Vlaamse overheid op 1 januari 2002 bevoegd wordt inzake de organieke wetgeving op gemeenten en provincies. Zodoende kan de Vlaamse regering de afspraken uit het overleg met werknemers en werkgevers in de toekomst in besluiten vastleggen.

1.2.3. Kaderdecreet voor de sectorale subsidiestromen

De procedures die in de verschillende beleidssectoren van toepassing zijn om vanwege de Vlaamse overheid subsidies te verkrijgen om welbepaalde beleidsdoelstellingen te verwezenlijken zijn complex en uiteenlopend. Een werkgroep onderzoekt hoe meer uniformiteit bekomen kan worden. Op basis van de resultaten wens ik samen met mijn collega's in de Vlaamse regering na te gaan op welke wijze de verschillende stromen volgens gemeenschappelijk vastgelegde gedragsregels de lokale besturen kunnen bereiken. Ook regelingen betreffende de verschillende vormen van convenanten kunnen hierin worden ingepast. Ik wens dat de lokale besturen gemakkelijk en op een doorzichtige wijze over de nodige informatie kunnen beschikken om subsidies te bekomen in de verschillende beleidsmateries. Ook dat is een belangrijk aspect van de vereenvoudiging van de regelgeving.

2. De kwaliteit van het plaatselijk bestuur verhogen en zijn bestuurskracht versterken

2.1. *Samenhangende Vlaamse decreten op de lokale overheden, de provincies en de intergemeentelijke samenwerking*

2.1.1. Uitvoering communautaire akkoorden

In de uitvoering van het Lambermontakkoord wordt Vlaanderen vanaf 1 januari 2002, via de bijzondere wet van 13 juli 2001, bevoegd voor de organisatie van de Vlaamse gemeenten en provincies. Alle Vlaamse partijen waren het grondig eens over de noodzaak van deze regionalisering als basisvoorwaarde voor een moderne bestuurlijke organisatie van Vlaanderen.

De uitvoering moet nu nog worden geconcretiseerd via de overdracht van het nodige personeel, financiële en logistieke middelen. Samen met de federale regering zal de Vlaamse regering erover waken dat de nodige uitvoeringsbesluiten betreffende de overdracht van de bevoegdheden tijdig worden getroffen.

2.1.2. Uitwerken van een Vlaams gemeente- en provinciedecreet

Vanzelfsprekend wordt het ontwerpen van een Vlaams gemeente- en provinciedecreet de belangrijkste uitdaging en prioriteit voor het komende werkjaar. In haar aanvulling op het regeerakkoord heeft de Vlaamse regering gesteld dat deze ontwerpen tegen het einde van 2002 klaar zullen zijn voor bespreking in het Vlaamse parlement. De uitdaging is werkelijk ambitieus: gemeenten en provincies als democratische basisoverheden inpassen in een samenhangend binnenlands bestuur en hen de instrumenten aanreiken voor een modern politiek en administratief management. De Vlaamse overheid beschikt echter over een sterk wetenschappelijk beleidsvoorbereidend document in de vorm van de “Proeve van Vlaams Gemeentedecreet”.

De Vlaamse regering heeft in haar aanvullend regeerakkoord een paar duidelijke keuzes gemaakt. Zij opteert onder meer voor de rechtstreekse verkiezing van de burgemeester om zo de burger werkelijk een voelbare beslissingsbevoegdheid te geven bij de lokale verkiezingen. Ikzelf heb daarbij de denkpiste aangereikt dat het mandaat best in de tijd beperkt wordt tot twee opeenvolgende bestuursperioden van 6 jaar. Ik wens mij vandaag niet vast te pinnen op een definitieve keuze. Ik nodig eenieder uit om deel te nemen aan de discussie, standpunten en bedenkingen te formuleren over de verschillende onderdelen van het nieuw decreet: de politieke organisatie en werking, het bestuurlijk en financieel management, het personeelsbeleid, de verhouding burger-bestuur, de relatie met de andere overheden.

Het provinciedecreet moet zoveel mogelijk stoelen op dezelfde regels en procedures als het gemeentedecreet. De organisatie van de verschillende overheden moet gelijklopend zijn en op mekaar afgestemd. Het belang van de burger moet voorop staan. Ik wens het provinciedecreet samen met het gemeentedecreet voor te leggen, ten einde de samenhang te kunnen bewaken. Vanzelfsprekend moet wel rekening worden gehouden met de eigenheid en de verschillende positie en opdrachten van beide niveaus.

2.1.3. Vlaams gemeente- en provinciekiesdecreet

Ook de regelgeving inzake de verkiezingen voor de gemeente- en provincieraden wordt een bevoegdheid van de gewesten. Ook deze wetgeving moet worden onderzocht en aangepast op het vlak van haar consistentie met de het te ontwerpen gemeente- en provinciedecreet. Dit onderzoek zal eveneens in 2002 opstarten.

2.1.4. Begeleiding intercommunales bij nieuw decreet intergemeentelijke samenwerking

Het recente decreet van 6 juli 2001 inzake de intergemeentelijke samenwerking brengt een belangrijke vernieuwing tot stand in de hulpstructuren voor het gemeentelijk beleid. Bij de bespreking heeft het Vlaams parlement herhaaldelijk gewezen op de nood aan begeleiding bij de omschakeling. Ik deel deze bekommernis en ik zal trachten hierop zo goed mogelijk in te spelen. Recent heb ik een uitgebreide omzendbrief uitgevaardigd omtrent het nieuwe decreet.

Op 30 november en 3 december 2001 organiseert mijn administratie Binnenlandse Aangelegenheden twee colloquia over de nieuwe regelgeving. Diverse specialisten zullen toelichting geven bij de concrete toepassing van het decreet. Mijn administratie zal bij die gelegenheid ook zorgen voor een goede publicatie van het decreet en de toelichtende teksten.

Daarnaast is mijn administratie ook de aangewezen begeleider van de veranderingsprocessen in de loop van de komende jaren en tijdens de overgangsperiodes. Ik geef haar de opdracht te zorgen voor een gedegen informatiedoorstroming en voor een doorgedreven opvolging van ieder verzoek om ondersteuning en hulp bij de uitwerking van projecten geïnspireerd door het decreet. Op die manier is ook een eenvormige interpretatie van de voorliggende principes gewaarborgd.

Ik tracht ook een regeling tot stand te brengen voor de verenigingen waarvan het ambtsgebied zich uitstrekt tot gemeenten buiten het Vlaamse gewest. Ik heb daarvoor contact opgenomen met mijn collega's in de andere gewesten en alles wijst er op dat een samenwerkingsakkoord haalbaar is. De betrokken verenigingen hebben immers nood aan rechtszekerheid en die kan enkel geboden worden door sluitende afspraken tussen de bevoegde overheden, gebaseerd op wederzijdse verstandhouding.

Nog met het oog op een optimalisering van de samenwerking tussen gemeenten heb ik het nuttig geoordeeld de door mijn ambtsvoorgangers geselecteerde en gesubsidieerde pilootprojecten een verdere subsidie toe te kennen in de mate hun eerste werkingsjaar tot een gunstige evaluatie heeft geleid. In concreto gaat het om projecten in de Westhoek, in Turnhout en in de Vlaams-Brabantse kanaalzone. Onder meer de resultaten van deze projecten geven de richting aan die de gemeenten kunnen inslaan met toepassing van het nieuwe decreet.

2.2. Opbouwen doelmatige bestuurlijke organisatie

2.2.1. Het debat over de kerntaken en de bevoegdheden van de bestuursniveaus

Zoals bepaald in het Vlaamse regeerakkoord heeft het kerntakendebat tot doel een kader te formuleren van een betere verdeling van bevoegdheden en taken tussen de drie bestuursniveaus: Vlaanderen, de provincies en de gemeenten. Het beoogde resultaat van de oefening is het Vlaamse binnenlands bestuur zo optimaal mogelijk te organiseren ten bate van de bevolking. Door deze reflectie zullen de verschillende bestuursniveaus kunnen terugtreden tot hun essentiële overheidsopdrachten.

Vanzelfsprekend is dit een omvangrijk en ambitieus project dat de basis moet leggen voor de toekomstige bestuurlijke verhoudingen in Vlaanderen. De Vlaamse regering wil dit debat grondig voorbereiden en op basis van gelijkwaardigheid in gesprek treden met gemeenten en provincies.

Op 9 februari 2001 heeft de Vlaamse regering een aantal uitgangspunten vastgesteld die zij daarbij wenst te hanteren: het perspectief van de burger, het principe van de subsidiariteit, de zorg voor een doorzichtige en aanspreekbare overheid, de financiële en fiscale verantwoordelijkheid van de overheid die de bevoegdheden uitoefent.

Het kerntakendebat staat in direct verband met het project “Beter Bestuurlijk Beleid”, dat een klantgerichte reorganisatie van de eigen Vlaamse overheid beoogt. Bij deze hervorming worden de materies waarvoor de Vlaamse regering verantwoordelijk is, samengebundeld in 13 samenhangende beleidsdomeinen, die de toekomstige Vlaamse ministeries zullen vormen. Werkgroepen bereiden de reorganisatie voor en formuleren een voorstel inzake de kerntaken per beleidsdomein.

De Vlaamse regering heeft de gemeenten en de provincies, via de verenigingen die hen vertegenwoordigen, uitgenodigd om ieder voor zich eveneens de oefening inzake de kerntaken voor te bereiden. Vanaf de winter van 2001 wil de Vlaamse regering het gesprek met de beide bestuursniveaus opstarten. Zij heeft de intentie om voor het zomerreces van 2002 een akkoord te bereiken.

2.2.2. De Hoge Raad voor Binnenlands Bestuur

Tijdens het afgelopen werkjaar heeft de Hoge Raad voor Binnenlands Bestuur zijn werking georganiseerd en een eerste reeks adviezen afgeleverd. Dit werkjaar werden volgende adviesvragen behandeld of zijn zij in voorbereiding:

- het ontwerpdecreet inzake de hervorming van het Gemeentefonds (vraag Vlaamse regering)
- de kerntaken van de verschillende overheden (vraag Vlaamse regering)
- de verhouding tussen gemeente en OCMW (vraag Vlaamse regering)
- de fusies van de gemeenten en de lokale bestuurskracht (vraag Vlaams Parlement)

Voor een aantal adviezen werkt de Hoge Raad via externe onderzoeksopdrachten. De Raad wenst ook haar eigen opdracht en functioneren te evalueren. Hij maakt daarvoor gebruik van een onderzoek inzake de werking van de Nederlandse tegenhangers van de Hoge Raad: de Raad voor Openbaar Bestuur en de Raad voor Financiële Verhoudingen.

Uiteraard zal de Hoge Raad zich ook buigen over het toekomstige Vlaamse gemeente- en provinciedecreet. Hij wil ook een duidelijk beeld krijgen van de ontwikkeling van de lokale financiën.

2.3. *Versterken van de lokale democratie en bestuurskracht*

2.3.1. Werken aan de kwaliteit van het bestuurlijk management: oprichting van een Vormingscentrum

Vorming van mandatarissen en ambtenaren is een belangrijke hefboom voor de permanente verbetering van de kwaliteit van de overheid. De cycli die werden aangeboden naar aanleiding van de gemeenteraadsverkiezingen van 8 oktober 2000 hebben aangetoond dat er een duidelijke nood is aan gerichte programma's op maat van verschillende doelgroepen: mandatarissen, personeelsleden, de lokale topambtenaren. De Vlaamse regering heeft op 29 mei 2001 haar principiële goedkeuring gehecht aan de oprichting van een Vormingscentrum dat de verschillende initiatieven voor de lokale besturen zal coördineren, ondersteunen en bekendmaken. Dit voorontwerp ligt voor advies bij de Raad van State.

In het werkjaar 2001-2002 zal mijn administratie het Vormingscentrum operationaliseren. Daarmee beoog ik een driedubbele doelstelling :

- het evalueren en bijsturen van de vormingsinitiatieven die gericht zijn op de lokale besturen en waaraan de Vlaamse overheid financiële ondersteuning biedt;
- het bewaken van de kwaliteit van het vormingsaanbod in overleg met de rechtstreeks betrokkenen;
- het bekendmaken en promoten van concrete vormingsinitiatieven, bij voorbeeld via vermelding op de website of in specifieke publicaties. Bij het voeren van hun publiciteit vermelden de organisatoren de financiële steun van de Vlaamse Gemeenschap.

De concrete werking zal gebaseerd zijn op overleg en samenspraak met het doelpubliek via vertegenwoordigers van mandatarissen, hoofden van personeelsdiensten, topambtenaren.

2.3.2. De lokale financiën - een decreet tot hervorming van het Gemeentefonds

Op 24 juli 2001 heeft de Vlaamse regering principieel beslist tot een ingrijpende hervorming van het Vlaams Gemeentefonds. Zodra de Vlaamse regering zich definitief heeft uitgesproken na kennisneming van de adviezen van de Sociaal-Economische Raad voor Vlaanderen, de Hoge Raad voor Binnenlands Bestuur en vervolgens de Raad van State, zal dit ontwerp ter bespreking aan het Vlaams parlement worden voorgelegd. Het maatschappelijk belang kan moeilijk worden onderschat, gelet op de bijzonder belangrijke impact van het Gemeentefonds op de lokale financiën en de grote inzet van financieel middelen die ermee gepaard gaan.

In deze beleidsbrief wens ik niet diepgaand in te gaan op het ontwerp, gelet op de reeds ver gevorderde voorbereiding. Ik beperk mij tot het citeren van de grote beleidsdoelstellingen die de Vlaamse regering, overeenkomstig het regeerakkoord, met deze hervorming voor ogen heeft:

1. Versterken van de subsidiariteit en de lokale bestuurskracht via een bundeling van middelen uit het Gemeentefonds, het Investeringsfonds en het waarborggedeelte van het Sociaal Impulsfonds.
2. Vereenvoudigen van de regelgeving.
3. Bevorderen van goede bestuursverhoudingen door zekerheid inzake de dotatie van het Gemeentefonds die ook welvaartsvast wordt gemaakt.
4. Mogelijk maken van een oordeelkundig thesauriebeleid via zekerheid over de doorstorting van de aandelen.
5. Algemene financiering van de gemeenten en herverdeling van middelen.
6. Zorgen voor een basisfinanciering voor alle gemeenten als bijdrage voor hun deelname aan het algemeen overheidsbeleid.

7. Instellen van een basisfinanciering voor de OCMW's.
8. Ertoe bijdragen dat alle burgers evenwichtig participeren aan het lokale beleid via een minimale fiscaliteit.
9. Opheffen van de strikte indeling in groepen voor de verdeling van de dotatie.
10. Garanderen van objectieve parameters ter verdeling van het Gemeentefonds.
11. Invoeren van een voldoende overgangsregeling naar het nieuwe stelsel.

Ik wens daarbij te herhalen dat, ten gevolge van de aanvullende kredieten die de Vlaamse regering bij het opmaken van haar begroting 2002 aan het Gemeentefonds heeft verbonden, het Fonds ten opzichte van het jaar 2001 aangroeit met liefst 7,5 %. Deze grote inspanning toont het belang aan dat de Vlaamse regering hecht aan bestuurskrachtige gemeenten waarmee zij wil samen werken.

2.3.3. Rapport gemeentefinanciën

In 2002 zal mijn administratie opnieuw haar tweejaarlijks rapport over de toestand van de gemeentefinanciën voorstellen. De voorbereiding is opgestart.

Via een studieopdracht wil ik een model ontwikkelen op basis waarvan het mogelijk moet worden dat elk bestuur op een correctere wijze de gevolgen van externe maatregelen op de eigen financiële ontwikkeling kan inschatten. De federale politiehervorming toont de noodzaak daarvan duidelijk aan. Ik zal met mijn federale collega van Binnenlandse Zaken verder contact houden om inzake deze hervorming de tolk te zijn van de bekommernissen van de Vlaamse gemeenten.

2.3.4. Een verbeterd personeelsbeleid – voorbereiding van een nieuw sectoraal akkoord

De onderhandelingen voor het sectoraal akkoord 2002 zijn opgestart. Zowel de vertegenwoordigers van de werknemers als van de lokale besturen zelf zijn rechtstreeks betrokken bij de besprekingen. Zij kunnen samen hun verantwoordelijkheid opnemen bij het maken van afspraken. Dat is de doelstelling van het samenwerkingsakkoord dat de verschillende partijen hebben gesloten. Het sectoraal akkoord 2002 zal lopen over 1 jaar.

De verhoging van de kwaliteit van de dienstverlening is de belangrijkste doelstelling van het personeelsbeleid. Ik wens daarvoor maximale ruimte te bieden en de verantwoordelijkheid zo veel mogelijk bij de lokale besturen zelf leggen. Ik wil ook streven naar de versoepeling van de regels die de mobiliteit van de ambtenaren tussen de besturen onderling en andere Vlaamse overheidsdiensten mogelijk moeten maken. Het kan, zowel voor de Vlaamse overheid als voor de lokale besturen erg verrijkend zijn als ambtenaren van de verschillende bestuursniveaus in de mogelijkheid zijn om hun ervaring en capaciteiten in te zetten waar dat het meest aangewezen is. Mobiliteit tussen Vlaanderen en de lokale besturen kan ook de inzichten verbreden.

Bij de besprekingen blijf ik erover waken dat er geen grote verschillen ontstaan tussen de gemeenten onderling op het vlak van de salariëring van vergelijkbare functies. Het niveau van bezoldiging van ambtenaren van de lokale besturen mag naar mijn overtuiging niet afhankelijk zijn van de financiële mogelijkheden van de verschillende gemeenten. Dit wordt in belangrijke mate bepaald door factoren die vreemd zijn aan het eigen beleid. Inkomensniveau van de inwoners, waarde van de kadastrale inkomens, aanwezigheid van industriële vestigingen, mogelijkheden tot ontwikkeling, socio-economische omgeving, centrumfuncties, stedelijke of landelijke context verschillen sterk. Deze externe factoren bepalen in aanzienlijke mate het uitgavenpatroon van de gemeenten.

De regionalisering van de gemeentewet is zeker voor het gemeentelijk personeelsbeleid een echte mijlpaal. Ik kondigde reeds aan dat ik in deze omstandigheden het toezicht op de personeelsformaties wil beperken. Ik neem daartoe op korte termijn een initiatief. Daarnaast onderzoek ik de noodzaak om kort na 1 januari 2002 een aantal aspecten van het gemeentelijk personeelsbeleid vorm te kunnen geven. Samen met de sociale partners zullen wij pogen de rechtspositieregeling van het personeel van de lokale besturen te moderniseren.

2.3.5. Jobpunt Vlaanderen

Jobpunt Vlaanderen zal het komende jaar verder uitgebouwd worden om een kwaliteitsvol rekruteringsbeleid van de Vlaamse besturen te kunnen garanderen. De besturen kunnen op vrijwillige basis en rekening houdend met de eigen behoeften op deze dienstverlening inspelen.

Bijzonder belangrijk lijkt mij ook de promotie van de overheid als werkgever waarbij de herkenbaarheid van elk individueel bestuur gerespecteerd blijft. Via Jobpunt Vlaanderen zal elk aangesloten bestuur de kans krijgen om zichzelf aan potentiële kandidaten voor te stellen. De website van Jobpunt Vlaanderen zal als spil functioneren bij dit initiatief. De burger kan zich op deze wijze informeren over vacatures bij de verschillende openbare besturen die van de diensten van Jobpunt gebruik willen maken.

Jobpunt Vlaanderen zal zich meer en meer ontwikkelen tot een belangrijk steunpunt voor de recrutering van het Vlaams overheidspersoneel.

4. Realisaties en uitdagingen Stedenbeleid

Inleiding

Het voeren van een stedenbeleid is in Vlaanderen niet vanzelfsprekend. De noodzaak om voor een beperkt aantal steden specifieke maatregelen te treffen, wordt niet altijd op enthousiasme onthaald. Dat velen Vlaanderen - en zeker de Vlaamse ruit – als één stedelijk gebied ervaren zal daar wel niet vreemd aan zijn. In de visie- en beeldvorming over stedelijkheid speelt ook mee dat drie vierde van de Vlaamse bevolking vooral over een kleinstedelijke ervaring beschikt. Men leeft vooral in de invloedssfeer van een kleine stad. Noch de problematiek, noch de stedelijke potenties worden onderkend.

Toch wenst de Vlaamse regering verder werk te maken van een specifiek stedenbeleid, toegespitst op een eerder beperkt aantal steden, geselecteerd op basis van de centrumfunctie die deze steden uitoefenen.¹ Daarbij gaan we er van uit dat een groot deel van de toekomst van onze regio gekoppeld is aan de dynamiek en de leefbaarheid van deze steden. Meer dan de rest van Vlaanderen doen zich in deze steden namelijk concentraties voor van zowel negatieve als positieve ontwikkelingen. Problemen van achterstelling en dualisering stellen zich in steden veel scherper dan daarbuiten. Geen wonder dat de verzuringsgraad in steden dan ook hoger ligt en dreigt het democratisch draagvlak van ons samenleven aan te tasten. Dat tegengaan veronderstelt meer aandacht voor de leefbaarheid zowel voor de stad in zijn geheel als voor bepaalde achtergestelde buurten en wijken. Werken aan leefbaarheid heeft echter pas zin als dit gebeurt vanuit een globale visie op een duurzame ontwikkeling van deze steden. Steden bieden ook vandaag reeds enorme mogelijkheden. Nog te weinig wordt ingespeeld op de potentialiteiten van een stedelijke kern waar b.v. de confrontatie met diversiteit aan culturen, leefstijlen en activiteiten voor een enorme verrijking kan zorgen. Het valt dan ook niet te verwonderen dat vooral jongeren van deze mogelijkheden volop gebruik maken. Ze blijven dan ook in de steden 'hangen'. Voor velen gaat het echter enkel over een overgangsfase. Eens uitzicht op een vaste relatie en kinderen blijven ze onze steden massaal verlaten. Toch zien we een kentering: sommige stadsbuurten en -wijken worden steeds aantrekkelijker, ook als woonomgeving. Het komt er op aan op deze trends in te spelen en deze zoveel mogelijk te versterken.

¹ Voor de selectie van de steden op basis van verschillende typologieën verwijzen we naar de beleidsbrief 2001.

De beleidsnota Stedenbeleid 2000-2004 gaf de krijtlijnen aan voor de vormgeving van een inclusief, integraal en geïntegreerd stedenbeleid dat duurzaam moet zijn en structurele oplossingen moet bieden voor de grootsteden en centrumsteden. Centrale doelstelling is het stoppen van de stadsvlucht waarbij we ons zowel richten op huidige als potentiële bewoners. De huidige bewoners met de bedoeling hun binding met de stad waar ze wonen te verbeteren zodat ze de stad niet zouden verlaten. Specifieke aandacht dient daarbij te gaan naar : jongeren die door de stad zijn aangetrokken maar na hun studies of bij het vooruitzicht op kinderen de stad verlaten; kinderen die – bij gebrek aan leefkwaliteit - voor hun ouders dikwijls de oorzaak zijn om ook weer te stad te verlaten en kansarmen met specifieke aandacht voor segregatie- en verdringsfenomenen.

Bij de potentiële bewoners wordt gemikt op jonge gezinnen, midden en hogere inkomensgroepen en actieve senioren.

In de beleidsbrief 2001 werd reeds aangegeven dat we deze centrale doelstelling willen operationaliseren via 5 sporen :

- Heroriëntering van het Sociaal Impulsfonds
- Aanzetten tot een Vlaams inclusief beleid
- Aanzetten tot een geïntegreerd en complementair stedenbeleid door middel van een partnerschap met de steden en afstemming met de federale overheid
- Ontwikkelen van een toekomstvisie op stedelijkheid
- Communicatie en sensibilisering

DEEL I: Realisaties Stedenbeleid

Sociaal Impulsfonds

In 2000 werd met 295 gemeenten een SIF-convenant voor 2000-2002 afgesloten. 13 gemeenten hadden geen convenant en droegen hun middelen 2000 automatisch over naar 2001. Intussen hebben 3 van die 13 gemeenten een convenant 2001-2002 getekend. Van enkelen mag verwacht worden dat men geen convenant zal opmaken. Dit was ook zo voor de periode 1997-'99.

In 2001 is extra prioriteit gegeven aan het financieel afronden van de convenanten 1997-'99. Onderstaand overzicht maakt de vergelijking van de openstaande saldi tussen nu en een jaar geleden.

Jaar vastlegging	vastlegging	% openstaande saldi op 07/09/2000	% openstaande saldi op 07/09/2001
1997	5.222.526.318 BEF	0.77%	0.10%
1998	6.767.438.634 BEF	9.93%	0.63%
1999	6.988.792.010 BEF	32.28%	2.29%

In het regeerakkoord wordt gesteld dat de Sif-middelen moeten geheroriënteerd en verhoogd worden met het oog op een versterkt stedenbeleid. De heroriëntering is gebaseerd op een evaluatie van het Sociaal Impulsfonds door diverse betrokken actoren :

- Gesprekken tijdens de stedenronde van de Vlaamse minister, bevoegd voor stedenbeleid met de Colleges van Burgemeester en Schepenen en de OCMW-voorzitters ;
- Evaluatie door de stuurgroepen (mandatarissen, ambtenaren en lokale actoren) van de steden;
- Evaluatie door de lokale Sif-coördinatoren (stedelijke administratie) uit de verschillende steden;
- Evaluatie door het Interdepartementaal Sturingsorgaan Sociaal Impulsfonds (ISOSIF)

Niettegenstaande vele kritische bemerkingen stelt men in de steden de meerwaarde van het Sociaal Impulsfonds vrijwel niet in vraag.

Zowel op het vlak van bestuurlijke vernieuwing als op inhoudelijk vlak heeft het impulsbeleid zijn effect niet gemist.

Vrijwel iedereen is er van overtuigd dat de processen die op gang zijn gezet niet abrupt kunnen gestopt worden.

Wat de middelen betreft wordt aangedrongen op duidelijkheid inzake reguliere middelen en impulsmiddelen.

Het lijstje met verzuchtingen ten aanzien van de Vlaamse overheid is zeer lang maar draait grotendeels om betere afstemming (zowel op Vlaams niveau als t.o.v. de steden/gemeenten), het creëren van mogelijkheden om van impuls- naar regulier beleid over te stappen en tenslotte ook deskundige begeleiding en ondersteuning.

Naast de evaluatie van diverse betrokken actoren werd de heroriëntering van het Sociaal Impulsfonds ook opgenomen in een globale denkoefening over de financiering van de lokale besturen en een herziening van het Gemeentefonds. Op de Vlaamse regering werden volgende accenten voor de opvolging van het Sociaal Impulsfonds naar voor geschoven (VR/2001/13.07/doc.0677):

- Opname in het gemeentefonds van het waarborggedeelte van de SIF-trekkingsrechten. De opname is wel gekoppeld aan het invoeren van sociale criteria bij de verdeling van het gemeentefonds en het voorzien van een basisfinanciering voor de OCMW's via dit fonds.
- Opname in een Stedenfonds van het Sif-plus-gedeelte.

Aanzetten tot een Vlaams inclusief beleid door het uitwerken en opvolgen van het actieprogramma stedenbeleid

Het actieprogramma Stedenbeleid werd het voorbije jaar verder geconcretiseerd en de actiefiches werden aangevuld en verfijnd met:

- 1) een gedetailleerd stappenplan met inbegrip van een realistische timing;
- 2) een duidelijk overzicht van de beoogde effecten;
- 3) overzicht van middelen (budget, personeel...) noodzakelijk om de acties te realiseren
- 4) het aangeven van de stedelijke dimensie (link met het stedenbeleid).

Tevens werd een nieuwe actiefiche rond de stadsmonitor opgemaakt en werd de link gelegd met het communicatieplan stedenbeleid.

Het geactualiseerde actieprogramma stedenbeleid werd, in het kader van de halfjaarlijkse opvolging, op 30 maart 2001 meegedeeld aan de Vlaamse regering (VR/2001/3003/MED10).

Aanzetten tot een geïntegreerd en complementair stedenbeleid door middel van een partnerschap met de steden en afstemming met de federale overheid

3.1 Een partnerschap met de steden

3.1.1 Vlaamse stedenronde

Zoals aangekondigd in de beleidsbrief 2001 werd in het voorjaar een Vlaamse stedenronde georganiseerd. De minister, bevoegd voor het stedenbeleid, bezocht volgende steden: Gent (19/02), Sint-Niklaas (22/02), Aalst (08/03), Hasselt (12/03), Leuven (19/03), Kortrijk en Roeselare (03/04), Antwerpen (05/04), Oostende en Brugge (23/04), Mechelen (03/05), Turnhout (07/05), Genk (18/06) en Brussel (25/06).

De stedenronde diende mee als basis voor de evaluatie van het Sociaal Impulsfonds en zal als basis gebruikt worden bij het uittekenen van een Stedenfonds als opvolger van het SIF+-beleid.

3.1.2 "Thuis in de Stad"-prijs

Aanvankelijk was een gezamenlijk initiatief voorzien in het kader van het samenwerkingsprogramma tussen Vlaanderen en Nederland. Zowel in Vlaanderen als Nederland zou een jury een innovatief stedelijk project bekronen. Vooralsnog blijft het project beperkt tot Vlaanderen.

In Vlaanderen hebben we het initiatief gekoppeld aan de mediacampagne 'Thuis in de stad'. Vandaar de 'Thuis in de Stad'-prijs. De stadsbesturen van Antwerpen en Gent en de elf centrumsteden konden projecten indienen. Twaalf projecten uit zes steden (Antwerpen, Mechelen, Leuven, Sint-Niklaas, Kortrijk en Brugge) werden ingediend.

3.1.3 Decreet Stadsvernieuwingsinitiatieven

In het regeerakkoord staat dat steden de mogelijkheid moeten krijgen aan stadsvernieuwing te doen. Daarvoor wordt een stadsvernieuwingsfonds aangekondigd dat steden in staat stelt initiatieven op het vlak van huisvesting, infrastructuur en openbaar domein te ontwikkelen via een publiek-privaat samenwerkingsverband. Aanvankelijk zouden de middelen van dit fonds komen uit een verdere privatisering van de GIMV. Gezien de wijzigingen op de beursmarkt werd deze operatie uitgesteld. Voor stadsvernieuwingsinitiatieven werden n.a.v. de budgetcontrole 2001 wel middelen (1 mia. BEF) gereserveerd in het Financieringsfonds voor Schuldafbouw en eenmalige Investeringsuitgaven. Op 23 mei 2001 keurde de Vlaamse regering een voorontwerp van decreet houdende ondersteuning van stadsvernieuwingsprojecten goed. Het voorontwerp werd voor advies aan de Raad van State verzonden.

Op basis van dit voorontwerp zouden Antwerpen, Gent, de centrumsteden en de VGC voor het tweetalig gebied Brussel-Hoofdstad kunnen indienen. De ingediende projecten worden voorgelegd aan een jury, die een advies voor toewijzing van de middelen aan de Vlaamse regering bezorgt.

3.1.4 Stedelijke monografieën

Per stad wordt een monografie aangemaakt zowel voor beleidsmensen, investeerders, middenveld als geïnteresseerde burgers. Het is de bedoeling een document aan te bieden met een synthetisch en gedetailleerd overzicht van de voornaamste statistieken over de stad. De monografie geeft steden een samenhangend beeld over zichzelf en daarnaast een situering ten opzichte van andere Vlaamse steden, ten opzichte van een gelijkaardige stad en ten opzichte Vlaanderen in zijn totaliteit. Deze statistische monografie kan ook zijn nut hebben bij het verder ontwerpen en invullen van een aan de stad aangepast Vlaams stedelijk beleid. Zowel de administraties als de politici zullen er een pakket bruikbare basisgegevens in vinden.

Het is vooral de bedoeling de cijfers en statistieken in één leesbaar document samen te vatten en de trends die daarin vervat zitten te verduidelijken via aangepaste grafieken, toelichtingen en synthetische beschrijvende statistiek. De monografie zal zo worden geconcipieerd en aangeboden dat steden ze zelf periodiek kunnen actualiseren. In 2001 werden de monografieën voor Hasselt, Brugge en Mechelen opgestart.

De onderzoeksopdrachten van de stadsmonografieën worden uitgevoerd door het Limburgs Universitair Centrum (SEIN) voor Hasselt, door de administratie Planning en Statistiek van het ministerie van de Vlaamse Gemeenschap voor Brugge en door de Ufsia voor Mechelen.

3.1.5 Stadsmonitor

Voor de dertien steden wordt tegen 2003 een stadsmonitor uitgewerkt. De stadsmonitor is bedoeld voor gebruik door het Vlaamse en het stedelijke beleidsniveau. In samenspraak met de steden wordt een operationele monitor (indicatoren met data) aangemaakt die systematisch en periodiek informatie aanreikt over de evolutie inzake leefbaarheid en duurzaamheid in de steden. Het project bevat tevens een organisatiekundige, bestuurskundige en beleidswetenschappelijke focus.

Het is de bedoeling de monitor te ontwikkelen, op te volgen en te voeden vanuit de stedelijke organisaties. Dit wordt in drie steden uitgetest. Daarbij komen vragen aan bod zoals de percepties van de betrokken lokale actoren over het nut en de bruikbaarheid van het instrument vanuit hun organisatie. Vervolgens wordt nagegaan in welke mate de organisatie en werking van de lokale besturen in ons politiek en administratief systeem zich leent om te werken met monitoring.

Met de betrokken steden zullen ook voorstellen ontwikkeld worden om de centrale en de lokale bestuursorganisatie aan te passen en instrumenteel voor te bereiden om van de stadsmonitor ook een actief en lerend instrument van de steden te maken en dat in te bedden in de beleidsmatige verhoudingen tussen de Vlaamse overheid en de steden.

De onderzoeksopdracht 'Stadsmonitor' is opgestart in april 2001 en wordt uitgevoerd door het Centrum voor Duurzame Ontwikkeling (Universiteit Gent) in nauwe samenwerking met de onderzoekers voor de stadsmonografieën.

3.2 Afstemming met de federale overheid

Begin mei 2001 vroeg het Vlaams parlement in een motie om meer samenhang en synergie na te streven inzake stedelijk beleid ondernomen op Vlaams, federaal en Europees niveau. Begin juli werd een overleg met federaal minister Picqué, bevoegd voor het grootstedenbeleid opgestart. Daarbij werden volgende afspraken gemaakt:

- Samenwerking rond informele Europese ministerconferentie Grootstedenbeleid van 8 en 9 oktober 2001. Er is een actieve betrokkenheid bij de voorbereiding van deze conferentie o.a. via inbreng in de voorbereidende werkgroepen rond participatie en PPS en het publiceren van een brochure rond stedenbeleid.
- Steden en fiscaliteit: federaal minister Picqué lanceerde een reeks voorstellen rond steden en fiscaliteit. Afsproken werd in het najaar 2001 de voorstellen te bekijken gekoppeld aan een aantal voorstellen van de Vlaamse regering, opgenomen in het addendum aan het regeerakkoord.
- Afstemming tussen programma's stedenbeleid: beide administratieve cellen stedenbeleid worden gevraagd een voorstel uit te werken rond:
 - Communicatie tussen federaal, gewest en steden;
 - Gemeenschappelijke rapportage of een minimumbasis aan monitoring;
 - Voorstel tot afsprakennota tussen beide overheden;
 - Nagaan hoe communicatie rond aanverwante programma's kan verlopen o.a. veiligheids- en samenlevingscontracten.
- Gezamenlijk colloquium over kind in de stad: het opzetten van een gezamenlijk colloquium rond het kind in de stad wordt op zijn haalbaarheid onderzocht maar zal ten vroegste volgend jaar kunnen worden voorzien. De federale overheid wordt wel uitgenodigd op de 14 workshops over de toekomst van de steden die dit najaar in diverse steden in Vlaanderen worden opgezet.
- Afbakening achtergestelde buurten: gezien de federale studie over 'Sociale structuren en buurten in moeilijkheden' van de professoren Kesteloot en Vandermotten slechts betrekking hebben een deel van de stedelijke gebieden wordt een uitbreiding gevraagd voor alle centrumsteden van het Vlaamse Gewest. Tevens zal een actualisering van de kansarmoede-atlas van prof. Kesteloot worden doorgevoerd.
- Lokale effectenrapportage: minister Picqué gaat na of een lokale effectenrapportage zoals voorzien binnen de Vlaamse regering ook op federaal niveau kan worden doorgevoerd.

Ontwikkelen van een toekomstvisie op stedelijkheid – Task Force en Witboek stedenbeleid

Eind 2000 werden veertien experts aangeduid om op alle relevante domeinen een toekomstvisie rond de ontwikkeling van de steden uit te tekenen. De experts konden zich voor deze oefening laten bijstaan door ambtenaren en wetenschappers.

In het najaar 2000/1 gaan tussen 20 september en 21 november 14 workshops door. We hebben hiervoor de medewerking van de 14 steden gevraagd. De brieven en een toelichtende nota werden opgesteld en verstuurd aan de 14 steden waarbij hen gevraagd wordt op te treden als gastheer voor één van de workshops.

Planning van de workshops

Thema	expert	stad	Datum
Theoretisch kader + demografische evolutie en migratiebewegingen	Christian Kesteloot Ron Lesthaeghe	Aalst	20 september
Mobiliteit	Willy Miermans	Hasselt	27 september
Sociale cohesie	Ruth Soenen	Mechelen	4 oktober
Bestuurlijk beleid ten aanzien van de steden en de beleidsmatige verhoudingen tussen steden en centrale overheden	Filip De Rynck	Oostende	12 oktober
Intern stedelijk management	Geert Bouckaert	Turnhout	16 oktober
Communicatiebeleid	Jan Van Alsenoy	Roeselare	18 oktober
Wonen	André Loeckx	Kortrijk	23 oktober
Relatie stedelijkheid en criminaliteit	Paul Ponsaers	Sint-Niklaas	25 oktober
Woonomgeving en publiek domein	Frans Steffens	Leuven	7 november
Werkgelegenheid	Ludo Struyven	Antwerpen	8 november
Onderwijs	Marc Verlot	Genk	12 november
Sturing van de vrijetijdsbesteding in de stad	Myriam Jansen-Verbeke	Brugge	14 november
Economisch draagvlak	Guido De Brabander	Gent	20 november
Financiën	Wim Moesen	Brussel	21 november

Communicatie en sensibilisering

Vorig jaar werd een communicatieplan aangekondigd. Een dubbele doelstelling wordt beoogd: enerzijds een positieve boodschap omtrent de stad en stedelijkheid overbrengen en anderzijds het stelselmatig en op gepaste tijdstippen communiceren over de initiatieven en realisaties van de Vlaamse regering op vlak van het stedenbeleid.

Het doelpubliek is de groep van jonge tweeverdieners met kinderen en de groep van 50-plussers. De jonge tweeverdieners met kinderen is een groep die tot op heden dikwijls de stad verlaat. Bovendien is deze groep van groot strategisch belang omdat zijn aanwezigheid de sfeer in de stedelijke omgeving in gunstige zin kan beïnvloeden. De 50-plussers zijn van belang omdat zij in veel gevallen tijd en middelen hebben en ook interesse voor allerlei activiteiten. Deze kenmerken zijn bevorderlijk voor de ondersteuning van de stedelijke functies.

Voor de creatie en de begeleiding van het communicatieplan werd het communicatiebureau Darwin aangetrokken (onderhandelingsprocedure met Europese bekendmaking).

Eind april is de communicatiecampagne rond stedenbeleid onder het logo "Thuis in de Stad" gelanceerd. Het communicatieplan bestaat uit een consistent geheel van media- en PR-campagnes ter ondersteuning van het stedenbeleid. Vermits de campagnes betrekking kunnen hebben op alle beleidsmateries worden ze telkens uitgewerkt in nauw overleg met de betrokken kabinetten.

Tijdens het voorjaar verscheen een eerste golf van advertenties in de voornaamste kranten en magazines. Volgende thema's kwamen daarbij aan bod: de "Thuis in de Stad"-prijs; de premie voor renovatie van stadswoningen in de 13 steden; Van Pop tot Art; Antwerpen Modestad 2001 en Stadsbossen.

In het najaar volgen campagnes rond : werkwinkels, mobiliteit, speelruimte en een open oproep voor de Workshops van de Task Force 'Witboek Stedenbeleid'.

Bij de uitwerking van het communicatieplan is gebleken dat er geen wetenschappelijk gefundeerd materiaal aanwezig is over de beeldvorming van de stad en de stedelijke omgeving bij de burger. Om die reden werd een studieopdracht uitgeschreven aan het bureau Censydiam met als titel: Kwalitatief onderzoek "leven en wonen in de stad". Doel van de studie is een beter inzicht verwerven in de houding van de burger ten aanzien van het leven en wonen in de stad. In de studie worden alle pro's en contra's geïnventariseerd en geanalyseerd.

Vorming

6.1 Samenwerking Vlaanderen / Nederland: Vitale Stad

Op 22 juni 2001 vond een workshop plaats te Eindhoven met als thema 'De (on)mogelijkheid van beleidseffectmeting in Vlaanderen en Nederland'.

6.2 Conferentie 'Bewonersparticipatie en stedenbeleid' in kader van EU-voorzitterschap

Vlaanderen heeft meegewerkt aan de voorbereiding van de "off-stage" conferentie voor experts en andere actoren uit de grote steden van de vijftien lidstaten van de Europese Unie die op 8 en 9 oktober georganiseerd wordt te Brussel. Het thema van deze conferentie is de bewonersparticipatie in het kader van het stadsbeleid.

DEEL II: UITDAGINGEN STEDENBELEID

1. Heroriëntering Sociaal Impulsfonds: oprichten van een stedenfonds

Ik wil een Stedenfonds oprichten als instrument voor een globaal en geïntegreerd stedenbeleid. Dit fonds zal de opvolger zijn van het huidige SIF+programma. Na evaluatie van het Sociaal Impulsfonds besliste de Vlaamse regering om enerzijds het waarborggedeelte toe te voegen aan het gemeentefonds en anderzijds om met de SIF + middelen (ca. 100 miljoen EURO) een stedenfonds uit te bouwen. Daarmee wordt ingegaan op de opdracht in het regeerakkoord om de SIF-middelen te heroriënteren met het oog op een versterkt stedenbeleid.

Het Stedenfonds zal gericht zijn op de Vlaamse grootsteden Antwerpen en Gent, de Vlaamse centrumsteden Aalst, Brugge, Hasselt, Genk, Kortrijk, Leuven, Mechelen, Oostende, Roeselare, Sint-Niklaas en Turnhout en op het Brussels Hoofdstedelijk Gewest via de Vlaamse Gemeenschapscommissie.

De principes van het Sociaal Impulsfonds die hun waarde aangetoond hebben blijven behouden. Het zijn:

- werken via een beleidsovereenkomst;
- planmatige aanpak;
- resultaatgerichtheid;
- globale aanpak stad en OCMW;
- regiefunctie stad;
- maatwerk;
- continuïteit van middelen over een langere periode.

De centrale doelstelling is de steden stimuli te geven voor:

1. het voeren van een duurzaam stedenbeleid waarbij het accent ligt op het verhogen van de leefbaarheid voor de huidige en potentiële bewoners;
2. het voeren van een inclusief, geïntegreerd en integraal beleid waarbij zowel afstemming gebeurt tussen de beleidsopties op verschillende beleidsniveaus, de verschillende beleidsdomeinen binnen de stad, de verschillende stedelijke niveaus (straat, buurt, wijk, stad, rand) en tussen de middenstromen (Europa, federaal, Vlaams, stedelijk,...)

De Vlaamse regering zal zijn strategische opties rond stedenbeleid duidelijk expliciteren. Naast globale opties die in het regeerakkoord, de beleidsnota en de beleidsbrieven stedenbeleid zijn opgenomen, zullen ook de opties op de verschillende beleidsdomeinen van de functioneel bevoegde ministers geëxpliciteerd worden. Tevens zal een koppeling gemaakt worden met opties op het federale en Europese niveau. Hiermede wordt ingegaan op een uitdrukkelijk verzoek van de steden om grotere afstemming en meer duidelijkheid vanuit andere beleidsniveaus en anderzijds biedt dit ook de mogelijkheid om strategische visies te toetsen op het stedelijke niveau. Het Vlaams toetsingskader wordt dit najaar voorbereid door een werkgroep bestaande uit vertegenwoordigers van de kabinetten, ambtenaren betrokken bij strategische planning en/of stedenbeleid binnen hun beleidsdomein en vertegenwoordigers van de steden.

Een bruuske overgang van het SIF+ naar het Stedenfonds voor de steden moet vermeden worden. Eind 2002 lopen de huidige SIF-convenanten af. Om een vlotte overgang naar het stedenfonds te verzekeren, ligt het in de bedoeling in het voorjaar 2002 een ontwerpdecreet aan het Vlaams Parlement voor te leggen.

2. Aanzetten tot een Vlaams inclusief beleid door het uitwerken en opvolgen van het actieprogramma stedenbeleid

Het actieprogramma stedenbeleid zal zoals voorheen halfjaarlijks worden opgevolgd door de Vlaamse regering. Dit najaar wordt de stand van zaken opgemaakt in oktober. De volgende stand van zaken is voorzien in april 2002.

3. Aanzetten tot een geïntegreerd en complementair stedenbeleid door middel van een partnerschap met de steden en afstemming met de federale overheid

3.1 Een partnerschap met de steden

3.1.1 Overleg met de steden

In navolging van de stedenronde zal vanaf dit najaar halfjaarlijks een overleg georganiseerd worden met de 13 centrumsteden en de Vlaamse Gemeenschapscommissie. Bedoeling is over een platform te beschikken waar toetsing en afstemming van de wederzijdse beleidsopties kan gebeuren. Tevens worden de steden actief betrokken bij het ontwikkelen van alle instrumenten die de Vlaamse overheid op het vlak van stedenbeleid inzet.

3.1.2 ‘Thuis in de stad’-prijs

De twaalf ingezonden projecten zullen in het najaar beoordeeld worden door een jury, samengesteld uit beleidsverantwoordelijk, wetenschappers en ambtenaren. Dit zal gebeuren op basis van de volgende vier beoordelingscriteria:

- De positieve effecten op vlak van huisvesting, plaatselijke economie, cultuur, inrichting van het publiek domein, mobiliteit, groene ruimten en leefmilieu.
- De mate van integratie van deze verschillende beleidsdomeinen in het project.
- De mate waarin de bevolking bij het concept en bij de realisatie van het project werd betrokken.
- De mate van partnerschap (horizontaal: publiek-publiek, publiek-privé, en verticaal: federale-regionale-lokale overheden).

In december 2001 zal de “Thuis in de stad”-prijs voor de eerste maal uitgereikt worden. De prijs bestaat uit een geldsom van 125 000 euro (5 miljoen frank), een kunstwerk en uiteraard extra media-aandacht voor de stad in kwestie.

In het jaar 2002 zal Vlaanderen de wedstrijd opnieuw uitschrijven, op dezelfde wijze als in het jaar 2001.

3.1.3 Decreet Stadsvernieuwingsinitiatieven

Het ontwerpdecreet houdende de ondersteuning van stadsvernieuwingsprojecten zal in het najaar worden ingediend bij het parlement. Tevens zullen de uitvoeringsbesluiten worden opgesteld en zal een jury worden aangesteld door de Vlaamse regering.

De beoordelingscriteria zullen vooraf in detail uitgeschreven worden. De krachtlijnen zijn:

- Het synergetisch karakter van het project. Er moet een synergie gerealiseerd worden tussen de verschillende betrokken actoren. Veelal zal daarin het vernieuwende liggen.
- De duurzaamheid van het project. Niet alleen in de ecologische betekenis van het woord maar ook duurzaamheid met sociale, culturele en ethische dimensies.
- Totaalprojecten rekening houdend met de meervoudigheid van de bewoners op cultureel en sociaal vlak.
- Wegwerken van stadskankers.

Om de steden nietodeloos te belasten worden twee fases voorzien in het toewijzen van de subsidies aan de projecten. In een eerste fase kunnen steden een conceptnota indienen waarin ze een mogelijk project voorstellen. Op basis van de conceptnota's selecteert de jury een shortlist van projecten.

De jury zal in een tweede fase de definitieve selectie doorvoeren op basis van een gedetailleerd dossier. De beoordelingscriteria voor beide fases dienen in besluiten van de Vlaamse regering te worden vastgelegd.

We voorzien dat de steden begin 2002 kunnen worden aangeschreven en dat de ganse toewijzingsprocedure in het najaar 2002 achter de rug kan zijn zodat de Vlaamse regering uiterlijk begin 2003 kan toewijzen.

3.1.4 Stedelijke monografieën

Eind 2001 zullen de monografieën voor Hasselt, Brugge en Mechelen klaar.

In het jaar 2002 zal een aanvang genomen worden met een volgende reeks steden. Uiteindelijk is het de bedoeling dat tegen eind 2003 voor alle 13 Vlaamse centrumsteden monografieën te bestaan.

3.1.5 Stadsmonitor

Voor de dertien centrumsteden wordt tegen 2003 een stadsmonitor uitgewerkt, waarbij naar een maximale aansluiting met de stedelijke monografieën wordt gezocht. In oktober 2001 worden alle steden bezocht om aan leden van het Schepencollege en leidinggevende ambtenaren het project voor te stellen.

Waar het accent in 2001 lag op conceptualisering en visievorming, evolueert dit in het voorjaar 2002 naar een fase van co-design van indicatoren, waarbij samen met experts uit de centrumsteden via een reeks domeinvergaderingen een lijst van indicatoren per beleidsdomein worden ontwikkeld. Het project 'stedelijke monografieën' levert een overzicht van alle bestaande en beschikbare tijdsreeksen op stedelijk niveau. De ontbrekende data (bekommernissen, meningen, houdingen, feitelijke en gewenste toestand) worden verzameld in de tweede helft van 2002 via een survey bij een representatief staal van bewoners uit de 13 Vlaamse steden.

3.2 Afstemming met de federale overheid

Afstemming tussen beleidsniveaus zal expliciet worden opgenomen in het nieuwe Stedenfonds. Dit houdt in dat ook overleg met de federale overheid zal gebeuren.

Volgende elementen dienen daarbij aan bod te komen:

- Communicatie tussen federaal, gewest en steden;
- Gemeenschappelijke rapportage of een minimumbasis aan monitoring;

- Nagaan hoe communicatie rond aanverwante programma's kan verlopen o.a. veiligheids- en samenlevingscontracten.
- Afsprakennota tussen federale en Vlaamse overheid.

3.3 Ontwikkelen van een toekomstvisie op stedelijkheid – Task Force en Witboek stedenbeleid

3.3.1 Workshops

Om voor de lange termijn visie over steden en stedenbeleid een voldoende breed draagvlak te creëren wordt dit najaar voor elk beleidsdomein een workshop georganiseerd. Op de workshops, georganiseerd in elke Vlaamse stad, kunnen de basisteksten van de experts worden besproken, aangevuld of geamendeerd.

Aan iedere workshop nemen ongeveer honderd personen deel. De eerste helft van de deelnemers bestaat uit vertegenwoordigers van de steden, administraties, academici en andere deskundigen in de materie. De tweede helft van de zitjes wordt voorbehouden voor gewone burgers. Via advertenties in de voornaamst kranten worden de burgers uitgenodigd zich kandidaat te stellen om aan de workshops deel te nemen.

Na de workshops wordt tegen eind december 2001 de definitieve versie van de diverse papers geschreven. Hierbij zal maximaal rekening worden gehouden met de elementen die de deelnemers aan de workshops aanbrachten.

3.3.2 Task Force

In het jaar 2002 zullen de teksten worden samengevoegd tot één gecoördineerde en geïntegreerde toekomstvisie. Deze synthese zal gepubliceerd worden als Witboek. Het Witboek zal aangeven welke praktische maatregelen moeten genomen worden, op de verschillende beleidsniveaus, om de steden en het leven in de steden een nieuwe dynamiek te geven.

Voor het samenstellen van het Witboek Stedenbeleid zal beroep gedaan worden op een Task Force die gevormd zal worden met de 14 experts aangevuld met enkele vertegenwoordigers van de Vlaamse administratie en van mijn kabinet.

In het jaar 2003 zal tot slot een Congres Stedenbeleid georganiseerd worden.

3.4 Communicatie en sensibilisering

Het meerjarige communicatieplan "Thuis in de Stad" zal in 2002 verder gezet worden in dezelfde stijl. Naast de gedrukte media zullen in 2002 ook radio en TV ingeschakeld worden. Ook zullen de steden die dat wensen kunnen inspikken op campagne.

Voor de creatie en de begeleiding van het communicatieplan zal beroep gedaan worden op een externe communicatiepartner. Voor de aanstelling van deze partner zal een opdracht van diensten uitgeschreven worden volgens de procedure van de algemene offertevraag. Het bestek zal de mogelijkheid van verlenging vermelden voor de jaren 2003 en 2004 indien de uitvoering positief geëvalueerd wordt.

De huidige website met naam www.buurtnet.vlaanderen.be zal getransformeerd worden naar een site gericht op stedenbeleid in het algemeen.

Gezien stedenbeleid een ruimer begrip is dan buurt zal de naam gewijzigd worden. De structuur van de site zal behouden blijven evenals de vele mogelijkheden van interactie tussen de bezoekers en de website en tussen de bezoekers onderling.

3.5 Vorming

3.5.1 Samenwerking Vlaanderen/Nederland: Vitale Stad

Het samenwerkingsverband "Vitale Stad" zal verder gezet worden. Het is een "lerend netwerk" dat een eigen dynamiek ontwikkelt.

In het voorjaar 2002 zal een gezamenlijke workshop georganiseerd worden met als onderwerp bewonersparticipatie in haar diverse verschijningsvormen. Deze zal plaatsvinden in Antwerpen.

3.5.2 Vormingsprogramma Stedenfonds

In het voorjaar 2002 zullen vormingsmodules worden uitgewerkt voor de Vlaamse ambtenaren die voor de begeleiding van de steden zullen instaan. Ook voor de steden zelf wordt een vormingspakket ontwikkeld ter ondersteuning van hun werkzaamheden in het kader van de voorbereiding van de beleidsovereenkomst tussen de Vlaamse overheid en de steden in het najaar.

Moties en resoluties, aangenomen door het Vlaams parlement – legislatuur 1999-2004

Hierna volgt een overzicht van de uitvoering van **moties en resoluties** die het **Vlaams parlement** tijdens **deze legislatuur** (vanaf 13.7.1999) tot nu toe aangenomen heeft met betrekking tot materies “Binnenlandse Aangelegenheden”:

1. *Motie tot besluit van de op 14 oktober 1999 door de heer Joris Van Hautthem in commissie gehouden interpellatie over de toepassing van de zogenaamde omzendbrief-Peeters met betrekking tot de faciliteiten, aangenomen op 27 oktober 1999.*

De omzendbrief BA-97/22 van 16 december 1997 van mijn voorganger Leo Peeters betreffende het taalgebruik, blijft onverkort van toepassing. Bij de uitoefening van het administratief toezicht kijkt de Vlaamse regering nauwlettend toe op de correcte naleving van de taalwetgeving. Na de goedkeuring van de bijzondere wet van 13 juli 2001 is Vlaanderen bevoegd voor de organieke regeling van gemeenten en provincies.

2. *Resolutie betreffende de aanwezigheid van kernwapens op Vlaams grondgebied, aangenomen op 23 februari 2000.*

Op 23 februari 2000 drong de minister-president bij de federale regering erop aan om binnen het NAVO-bondgenootschap te pleiten voor de terugtrekking van alle kernwapens uit Vlaanderen. Op 10 juni 2000 antwoordde premier Verhofstadt dat België het strategisch concept van de NAVO, waarvan de nucleaire ontrading een belangrijk onderdeel is, heeft onderschreven. Niettemin zal België er bij de kernwapenstaten op aandringen dat zij hun kernwapenarsenaal verder zouden reduceren. Dit standpunt werd door de premier bevestigd op 25 januari 2001 in de Kamer van Volksvertegenwoordigers.

3. *Motie tot besluit van de op 22 februari 2000 in plenaire vergadering besproken beleidsnota Stedenbeleid 1999-2004, aangenomen op 15 maart 2000.*

Om de oplossingsporen vermeld in de beleidsnota coherent en gecoördineerd uit te tekenen werd binnen de administratie Binnenlandse Aangelegenheden een projectteam Stedenbeleid opgericht.

Sinds 15 maart 2000, de dag van deze motie, werden de volgende initiatieven genomen:

- Een actieprogramma stedenbeleid werd opgesteld. Zesmaandelijks wordt dit door de Vlaamse regering opgevolgd
- De minister bracht een bezoek aan de 13 steden en de Vlaamse Gemeenschapscommissie tijdens de stedenronde,
- Het Sociaal Impulsfonds is geëvalueerd,
- Er is een ontwerp van decreet voor de financiële ondersteuning van stadsvernieuwingsprojecten opgesteld,
- De "Thuis in de stad"-prijs werd gelanceerd,
- Er is gestart met de opmaak van stedelijke monografieën voor Hasselt, Brugge en Mechelen en de stadsmonitor,
- Een task force werd geïnstalleerd om een langetermijnvisie op het stedenbeleid uit te werken
- Een communicatieplan is uitgetekend om de beeldvorming over wonen en leven in de stad te verbeteren.

4. *Motie tot besluit van de op 30 maart 2000 door de heer Dirk De Cock in commissie gebonden interpellatie over de vraag van de minister om een interministeriële conferentie Binnenlandse Zaken bijeen te roepen, aangenomen op 26 april 2000.*

Tijdens de diverse vergaderingen van de interministeriële conferentie (sommige bijeengeroepen op initiatief van de Vlaamse minister van Binnenlandse aangelegenheden, andere op initiatief van de federale minister van Binnenlandse Zaken) werd de stand van zaken voor de diverse onderwerpen vermeld in de motie behandeld.

5. *Motie tot besluit van de op 4 april 2000 in plenaire vergadering besproken beleidsnota Binnenlandse Aangelegenheden 1999-2004, aangenomen op 26 april 2000.*

eerste punt: Door de bijzondere wet van 13 juli 2001 is Vlaanderen bevoegd voor de organieke wetgeving van gemeenten en provincies.

tweede punt: Sinds 26 juli 2001 kan iedereen de nieuwe Vlaamse portaalsite, met de ontsluiting van de Vlaamse Infolijn voor het grote publiek, raadplegen. De ontsluiting en de integratie van de gemeentelijke informatie via het internet is voorzien.

derde punt: Een nieuw decreet op de intergemeentelijke samenwerking werd aangenomen door het Vlaams Parlement op 20 juni 2001.

vierde punt: De Vlaamse regering besliste op 12 mei 2000 de provinciale gouvernementen te integreren in de administratie Binnenlandse Aangelegenheden. Zij kregen hierbij een nieuwe benaming: "Afdelingen Binnenlandse Aangelegenheden". Op 15 juni 2001 tenslotte keurde de Vlaamse regering de noodzakelijke wijziging van het Vlaams personeelsstatuut van 24 november 1993 goed, waardoor de integratie een feit werd.

vijfde punt: Op 24 juli 2001 heeft de Vlaamse regering haar principiële goedkeuring gehecht aan een hervorming van huidige Gemeentefonds. De hervorming berust op twee pijlers. Enerzijds wordt het basisbedrag fors opgetrokken door een samenbundeling van middelen en een jaarlijkse evolutie die ervoor moet zorgen dat het Gemeentefonds welvaartvast wordt gemaakt. Anderzijds worden de criteria voor de verdeling over de verschillende gemeenten grondig herzien.

zesde punt: Jobpunt Vlaanderen werd eind 2000-begin 2001 volledig operationeel. Jobpunt Vlaanderen biedt zowel professionele begeleiding bij de organisatie van vergelijkende examens als bij selectieproeven voor contractuele werving of loopbaanbegeleiding. Zowel bij de opmaak van advertenties voor de rekrutering van het personeel als bij het eigenlijke proces bieden zij een kwalitatieve begeleiding waardoor ook de steden en gemeenten op een objectieve manier de meest geschikte mensen kunnen aantrekken.

zevende punt: De omzendbrief BA-97/22 van 16 december 1997 van mijn voorganger Leo Peeters betreffende het taalgebruik, blijft onverkort van toepassing. Bij de uitoefening van het administratief toezicht kijkt de Vlaamse regering nauwlettend toe op de correcte naleving van de taalwetgeving.

achtste punt: Op 9 februari 2001 stelde de Vlaamse regering een aantal krachtlijnen vast voor het voeren van het kerntakendebat. Bij de taakverdeling staat het beginsel van de subsidiariteit centraal. De Vlaamse overheid, de provincies en de gemeenten onderzoeken hun taken en bevoegdheden ter voorbereiding van het overleg dat vanaf het najaar 2001 opgestart zal worden.

6. *Motie tot besluit van de op 17 mei 2000 door de heer Etienne Van Vaerenbergh in commissie gehouden interpellatie over de gevolgen van de politiebervorming voor de lokale besturen, aangenomen op 7 juni 2000.*

Mijn kabinet en mijn administratie nemen deel verschillende overlegwerkgroepen over de hervorming van de politiediensten. Ik waak erover dat de federale regering de aangegane verbintenissen aangaande de kostprijs van de hervorming naleeft.

7. *Motie tot besluit van de op 17 mei 2000 door de heer Mark Van der Poorten in commissie gehouden interpellatie over de onderhandelingen betreffende het sectoraal akkoord voor het personeel van de lokale besturen en de eisen van het gemeentepersoneel ten gevolge van de beloofde loonsverhoging voor de gemeentepolitie, aangenomen op 7 juni 2000.*

Via de hervorming van het Gemeentefonds wordt de financiële draagkracht van de gemeenten gevrijwaard. Voor de loononderhandelingen in de sectorale akkoorden worden de lonen van het politiepersoneel niet als streefbasis genomen.

8. *Motie tot besluit van de op 25 mei 2000 door de heer John Taylor in commissie gehouden interpellatie over de rol en functie van de provincies in de bestuurlijke organisatie van Vlaanderen, aangenomen op 7 juni 2000.*

Vlaanderen is na de goedkeuring van het Lambermontakkoord, door de bijzondere wet van 13 juli 2001, bevoegd geworden om zelf de organieke regels voor de inrichting van gemeenten en provincies vast te leggen. Een Vlaams provinciedecreet wordt voorbereid en zal ingediend worden einde 2002.

9. *Motie tot besluit van de op 17 oktober 2000 in plenaire vergadering gedane mededeling van de Vlaamse regering betreffende het akkoord tussen de federale regering en de gemeenschaps- en gewestregeringen over bepaalde aspecten van de staatsbervorming, aangenomen op 25 oktober 2000.*

Na de goedkeuring van de bijzondere wet van 13 juli 2001 is Vlaanderen bevoegd voor de organieke regeling van gemeenten en provincies.

10. *Motie tot besluit van de op 8 november 2000 door de heer Johan De Roo in commissie gehouden interpellatie over het financieel klimaat voor de gemeenten, aangenomen op 29 november 2000.*

Op 24 juli 2001 heeft de Vlaamse regering haar principiële goedkeuring gehecht aan een hervorming van huidige Gemeentefonds. De hervorming berust op twee pijlers. Enerzijds wordt het basisbedrag fors opgetrokken door een samenbundeling van middelen en een jaarlijkse evolutie die ervoor moet zorgen dat het Gemeentefonds welvaartvast wordt gemaakt. Anderzijds worden de criteria voor de verdeling over de verschillende gemeenten grondig herzien.

Daarnaast wordt het Gemeentefonds wordt in 2002 met 1,1 miljard verhoogd. De verhoging zal door de indexatie en de in het ontwerpdecreet ingeschreven groei nog verder toenemen de komende jaren.

11. *Resolutie betreffende de reorganisatie van de politiediensten en de gevolgen ervan voor het bestuurlijke arrondissement Halle-Vilvoorde, aangenomen op 13 december 2000.*

Mijn kabinet en mijn administratie nemen deel aan de verschillende overlegwerkgroepen over de hervorming van de politiediensten. Ik waak erover dat de federale regering de aangegane verbintenissen aangaande de kostprijs van de hervorming naleeft.

12. *Motie tot besluit van de op 30 januari 2001 door de heer Erik Matthijs gehouden interpellatie over de gevolgen van de politiehervorming en het sectoraal voorakkoord van 20 december 2000 over de gemeentefinanciën, aangenomen op 21 februari 2001.*

De federale overheid wordt in de diverse werkgroepen voortdurend herinnerd aan de belofte dat de politiehervorming budgettair neutraal moet zijn voor de gemeenten die al de opgelegde inspanningen in het verleden hebben gedaan. Via het Steunpunt Bestuurlijke Organisatie is een studie toegewezen die het mogelijk moeten maken om door het samenbrengen van de gegevens, waarover de administratie zelf reeds beschikt, met nieuw studiemateriaal een duidelijk beeld van de toestand van de gemeentefinanciën te krijgen.

13. *Motie tot besluit van de op 15 maart 2001 door de heer Johan De Roo in commissie gehouden interpellatie over het gemeentefonds, aangenomen op 28 maart 2001.*

Via het Steunpunt Bestuurlijke Organisatie is een studie toegewezen die het mogelijk moeten maken om door het samenbrengen van de gegevens, waarover de administratie zelf reeds beschikt, met nieuw studiemateriaal een duidelijk beeld van de toestand van de gemeentefinanciën te krijgen.

14. *Motie tot besluit van de op 29 maart 2001 door mevrouw Riet Van Cleuvenbergen in commissie gehouden interpellatie over de tewerkstelling van migranten/allochtonen bij de Vlaamse overheidsdiensten, aangenomen op 25 april 2001.*

Mijn omzendbrief van 22 juni 2001 wijst de lokale en provinciale besturen erop dat de nationaliteitsvoorwaarde alleen bij uitzondering van toepassing op contractuele functies die verband houden met het openbaar gezag en de bescherming van de algemene belangen van de staat.

15. *Motie tot besluit van de op 6 juni 2001 door de heer Luk Van Nieuwenhuysen in commissie gehouden interpellatie over de toestand in Voeren, aangenomen op 20 juni 2001*

Voeren is een blijvende zorg voor de Vlaamse regering en het Vlaamse beleid. De Vlaamse regering zal echter niet Voeren op een andere manier te behandelen dan alle andere Vlaamse gemeenten.

16. *Resolutie betreffende de gevolgen van de beslissingen van de Vlaamse en federale overheden op de uitgaven van gemeenten en provincies, aangenomen op 10 juli 2001.*

De secretarie van de Vlaamse regering ziet er op nauwlettend op toe dat geen punten worden geagendeerd op de Vlaamse regering zonder toetsing van de financiële gevolgen voor de lokale besturen.